

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ — ΘΕΑΣΗ — ΚΟΙΤΑΓΜΑ — ΦΑΝΤΑΣΙΑ — ΠΑΡΟΡΜΗΣΗ

«Οι άνθρωποι κοιτάζουν την τέχνη. Σπάνια την βλέπουν. Τό μόνο που κάνουν είναι να κοιτάζουν τις διαγραφές.»

Κοιτάζουμε τόν κινηματογράφο σάν μιά σειρά από εικόνες (πλάνα) που έξελισσονται μένα θέμα (στόρυ) και πού τά δίκη μαζί διαδρυματίζονται μέσα στό χωρόχρονο.

Έτσι κοιτάζουμε τόν κινηματογράφο είτε αύτό είναι τό φυσικό άγχος και τό πρόβλημα έπικοινωνίας πού από τήν δίκη του σκοπιά συναντάμε στόν Μπέρκμαν ή τήν καταπίεση τής γυναικείας στόν Φελλίνι ή τήν απομόνωσή της στόν Λιντονιόνι.

Κυττάμε τό ρίζι μαύρης παθητικά άλλοτροιομένης ίποκείμενα πού άρκουνται στήν «ηδονή» τής δύτικης απόλαυσης, υποταγμένοι σέ ένα τρόμο τής δράσης, ή στό μύθο τής πλοκής πού παράγει τό ηπερθέαμα.

Αυτός είναι δ «θεσμός» τού κοιτάγματος τού κινηματογράφου πού άπαιτει ένα θεατή πού θά βρίσκεται σέ μιά κατάσταση ίποκινητικότητας, άπομονωμένος, και ευτυχής, προσκολλημένος στόν έαυτό του.

Και όχι έναν θεατή πού θά «βλέπει» τήν Συνείδηση και τήν ιδεολογία πού παράγεται από τήν άπλη σύμβαση τών εικόνων τού φιλμικού χρόνου.

Έναν θεατή πού θά άνακτει τόν έαυτό του σάν ίποκείμενο μετά τό «END» σταν άφυπνιζονται και γενιούνται τά συναισθήματα, οι ένορμήσεις, δυσχρόνιο διαρκούνσε ή μαγεία τής θύρων ή παράδοξη λατρεία θέασης είχε πάρει τήν έννοια μιᾶς πρωτόγονης μαγείας γιά τό έννοια μιᾶς πρωτόγονης μαγείας καθηλώνοντας τό άτομο στήν θέση τής εικόνας, τής εικόνας πού έχει τήν ιδιότητα νά γεννά τήν ψευδαίσθηση τής πραγματικότητας. Και μέ τόν τρόπο αύτό ξεφεύγει από τά δρια τής δύτικης απόλαυσης πού τού βάζει ο θεσμός, γιά τόν λόγο οτι ή πιό μικρή λεπτομέρεια, τό πιό άσήμαντο

άντικείμενο αποκτά ένα νόημα και μιά ζωή πού είναι αποκλειστικά δική τους ξέχωρα από τό νόημα τών ίδιων των εικόνων, ή σκέψη, και τά συναισθήματα τού θεατή δέν συνκεντρώνονται μόνο γύρω από τό «θέμα» άλλει από τήν δύτικη εικόνα, δύο μέσα από' απτήν τήν σύνθεση γεννιούνται, άφυπνιζονται, έκφραζονται τά συναισθήματα, οι φαντασιώσεις, οι παρορμήσεις.

Ο κινηματογράφος έχει στήν διάδεσή του μέσα πού καταφέρνει νά αιξομείωνει τήν ένταση αύτων πού γεννιώνται, τά μέσα αυτά είναι ή ίδια ή τεχνική τού κινηματογράφου, είναι τά πλάνα ή χρονικά, τό μοντάζ.

Τό γκρο πλάνο μά παράδειγμα τό οποίο καταφέρνει νά αιξιευτοποιεί τό χώρο δράσης τού πλάνου, μπορει νά μάς σού άρει π.χ. ένα βιαίο γκρο πλάνο ή νά μάς άφωνιζει τήν ένδρμηση τής σεξουαλικής απόλαυσης, διότι χωρίς νά μπορέσει στώ άτομο νά υπάρξει μάς άμεση ίκανοτούση σταματώντας δι φακός κάνοντας ένα zoom ή ένα γκρο ή τράβελινγκ πάνω από μιά έρωτική σκηνή ή διαστροφή καταφέρνει τόν θεατή νά λειτουργήσει σάν ένας ήδονοβλεψίας ένος άντικειμενοποιημένου άλλου.

Παράληλα ο κινηματογράφος καταφέρνει νά ίκανοτούσει ή νά υποτάσσει μιά σειρά από πρωτογενείς έπιθυμίες τού ΕΓΩ με αποτελέσματα νά ένισχνει ή νά καθηλώνει ή και νά φτάνει τό ΕΓΩ τού θεατή και νά έπεισχονται μιά σειρά από ταυτίσεις με τόν στάρ δύο αύτός συγκεντρώνει τήν σκηνική ιστορία μέσα στήν σκηνική παρουσία. Έκφραζονται και τά δύο μέσα από' απτήν τήν σχέση μιά διαδικασία δμοιστήτας και διαφοράς δύον τό μαγικό (Στάρ) υποδένεται τό συνηθισμένο (θεατής). Πάνω σ' αυτήν τήν σύνθετη σχέση στηρήχτηκε και ο χολυγουντιανός κινηματογράφος γιά τήν παραγωγή (Στάρ Σύστεμα).

Καταλήγοντας βλέπουμε διτί ο κινηματογράφος έχει τήν ιδιότητα νά απέλευθερώνει τό σκοποφιλικό ένστικτο από τήν μιά με τό νά μάς έπιβάλλει νά βλέπουμε «τόν» ή «τήν». Στάρ σάν έρωτικό άντικείμενο, και παραπέρα λειτουργεί σάν καθρέπτης ένος λανθάνοντα ή ένεργητικού ναρκισσισμού ή τήν λειτουργικότητα πού έπιφρει ή θύρων σάν άναμνηση έμπειριας, βοηθώντας μας νά έγκαταλείψουμε τόν έαυτό μας στήν πλαστική άντικειμενική και προσεκτική έξέταση τού έσωτερικού έαυτού πού μέχρι τώρα ήταν ή αποκλειστική ιδιοκτησία τού «πεφωτισμένου είδικού».

Ο κινηματογράφος μάς φέρνει κοντύτερα στήν φαντασία τήν δύοια βλέπουμε δύο και περισσότερο σάν τήν πραγματικότητα οταν μεταφράζει τά σύνειρα ή

διδήποτε άναφέρεται στόν θνετικό χώρο μέσα στήν άφυπνισμένη ζωή, και μαζί μ' ολα αυτά και οι σχέσεις πού διέπουν τήν συγκινησιακή συμμετοχή τού θεατή μέ τό μύθο σέ σχεση μέ τήν πραγματικότητα τής δικής του ήπαρξης.

Ο θάνατος τού έρωτα
Ο έρωτας τού θανάτου

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ
Παραγωγή: Γαλλία Ιαπωνία 1976
Σκηνοθεσία: Nagisa Oshima
Σενάριο: Nagisa Oshima
Φωτογραφία: Kenichi Okamoto
Κάμεραμαν: Hideo Ito
Ντεκόρ και κουστούμια: Jusho Toda
Μοντάζ: Keiichi Uraoka

Τήν αυτοκρατορία τών αισθήσεων βασίζεται σέ ένα πραγματικό περιστατικό πού άναστάτωσε τήν Ιαπωνία τό 1936.

Ερμηνεία: Eiko Mita (Σάντα) - Tatsuya Fuji (Κίσιζο)

Μιά υπηρέτρια πανδοχείου ή ΣΑΝΤΑ γοητεύει τό άφεντικό της τόν ΚΙΣΙ, οι έραστές τό σκάνε μαζί περιφερόμενοι, ζούν τήν ωπερβολή τού πάθους τους, ένακαλύπτονται σάν κορύφωση τής ήδονής τόν στραγγαλισμό. Έκείνη πάνω στό «πασχίδι» τόν σκοτώνει, τόν εύνουχίζει και περιφέρεται στούς δρόμους κρατώντας τά γεννητικά δργανα τού έραστή της.

Άυτό είναι τό θέμα πού πραγματεύεται ή ταινία τού ΟΣΙΜΑ. Μιά ταινία πού κατασχθήκε σάν «πορνογραφική» και «βιασιη» σέ άρκετές χώρες, λογοκρίθηκε στήν πατρίδα της τήν Ιαπωνία.

Σ' αύτό τό Σημείωμα δέν θά έπιχειρηθεί νά γίνει μιά αισθητική ή κινηματογραφική άναλυση τού φίλμ. Θά προσπαθήσω νά άναλυσω τήν αυτοκρατορία τών αισθήσεων σάν τό νόημα μιᾶς έκρηξης έρωτισμού μέσα στήν καθημερινότητα τής ζωής δύον οι αισθήσεις, τό πάθος άνακτον μιά διάσταση γιά τήν άναζητηση τής άλήθειας, τής πραγματικότητας τής ήδονής, τού έρωτα.

Η ιστορία τής ΣΑΝΤΑ και τού ΚΙΣΙ είναι ένας «παράφορος έρωτας» μιά έξοδος και γιά τούς δύο είναι ή άπαρχη τού «συλλογικού» ή διέξοδος από τήν άτομική φυλακή Αύτός δ παράφορος έρωτας πού γκρεμίζει δλους τούς τοίχους πού ή κοινωνία ύψωνει γύρω του και δείχνει δλη τήν άψηφισιά πού ταιριάζει στή φύση του.

φύση του. Elvai δ «μοναδικός» γιατί μέσα σ' αυτόν τό άγαπημένο πρόσωπο δ «ἄλλος» γίνεται δ κόσμος συμπυκνωμένος και ζωντανός δ κόσμος μέ τόν διποίο μπορεί κανείς νά κατακτήσει και νά θαει.

Ο έρωτας αυτός ξέφυγε μέσα από τις καταναγκαστικές κοινωνικές συμβάσεις δύο που ή δρθότητα ή λογική, οι εύγενεις, ξεφανίστηκαν μπρός στό παράδειο, τήν ήδονη τό άναπάντεχο, τόν θάνατο, γεννάει τό έρωτηματί είναι αύτό που συνδέει τούς άνθρωπους, τί είναι αυτό που κάνει δυνατά ώρισμένα αισθήματα άλληλεγγύης, τί σημαίνουν οι στάσεις κατώτερης ή άνωτερης κοινωνικής τοποθέτησης μέσα στόν έρωτα.

Υπάρχει βέβαια διξικεντρικός μηχανισμός έξουσίας (άστυνομία - στρατός - δικαιοσύνη) που μαζί με τούς ίδεολογικούς μηχανισμούς έλέγχουν τήν κοινωνία νά μήν έξαγριωθεί, από τήν άλλη σκόπιμα έγωγιστικό συμφέροντα συμβάλλουν σέ ένα status, σέ μιά σταθερότητα τής κοινωνίας, άλλα ούτε διξιερικός, ούτε οι ίδεολογικοί μηχανισμοί τής έξουσίας, ούτε τά δρθολογικά συμφέροντα ένός άλλοτριωμένου «ΕΓΩ» διασφαλίζουν μαζί με τίς έλεγχόμενες λιμπιντικές δραστηριότητες τοῦ άτομου τήν λει-

τουγία τής κοινωνίας, γιά τό λόγο αύτό άκόμη καί διέρωτας πρέπει νά είναι μέσα στά δρια τοῦ άποδεκτού, πρεσβυτιόζοντας τήν Libido μέσα στήν υπέρχοντα οίκονομική δομή καί έτσι κεταφέρνουν νά γίνεται καί αύτη ένα στοιχείο σταθεροποίητος τής ταξικής σχέσης. Αύτή τήν σταθερότητα άναπρέπει διέρωτας τοῦ ΚΙΣΙ καί τής ΣΑΝΤΑ.

Ανατρέπει τίς ήθικές άρχες καί τάν κοινωνική τυποποίηση τής σεξουαλικής συμπεριφούσας καί μᾶς τοποθετεί μέσα στό έρωτημα τής έννοιας καί συμπεριφορῆς τοῦ άνθρωπου.

Τί είναι τελικά διάνθρωπος.

Είναι δι homīus machīne - δι homīus sexūsīs - δι homīus econōmīcīs.

Μᾶς τοποθετεῖ μέσα στό πρόβλημα τής σεξουαλικής σχέσης καί μᾶς δείχνει ποια είναι ή σχέση άντη, ποι ζεπιδά μέσα από τήν σεξουαλική άνάγκη, δημιουργώντας ένανσεξουαλικό δεσμό πάνω σέ κοινά βιώματα καί αισθησιακές άπολαύσεις. Πάνω δέκει στηρίζεται διέρωτι-

κή σχέση, σέ άντιθεση μέ τήν σεξουαλική ήθική ή δοπία διαποτισμένη από τό συμφέρον τής ίδιοκτησίας, ξεχει κυθιερώσει σάν έννοια αύτονότητη δι τό άνθρας «κατακτάει» τήν γυναίκα ένω άντιθετα ή γυναίκα από τήν θέση τής «καταχτίεται» καί «παραδίτεται» στόν άντρα.

Η κατάκτηση δοῦ έχει τή θέση τοῦ τιμητικού ένω ή παράδοσηι σημαίνει έξειτελισμό καί ή γυναίκα μέσα από αύτή τήν διαδικασία διαμορφώνει μιά ιρητική σ' ωστε γεμάτη φόρβη άπεναντι στήν σεξουαλική ποσέη (τήν δοπία οι είδικοι δυνομάζουν ψυχρότητα ή νεύρωση).

Γιά τόν άνθρα «κατάκτηση» σημαίνει άποδεξη τοῦ άνθρωπού καί αύτό γιά τόν ίδιο είναι σημαντικότερο από τόν ίδιο τόν έρωτα.

Γιά αύτον ή γυναίκα έχει τήν έννοια τοῦ άντικειμενοποιημένου άτόμου ή ήδονή τοποθετείται στά δρια τής συμβατικότητας ή σάρκα πραβάλλεται άντικειμενοποιημένη τό άποκείμενο χάνεται.

ψυχοθεραπειακά και άλλα... τινά

“Αν καί φαίνεται πώς υπάρχει μιά προφορική συμφωνία γιά την υπαρξη «έκεινης» τῆς διαχωριστικῆς γρεμμῆς ἀνάμεσα στό φυσιολογικό καὶ στό παθολογικό, προσδιοριστικῆς γιά τὴν ταξινόμηση ὄποιουνδήποτε νευρωσικοῦ συμπτώματος, εἶναι σχεδόν ξεκάθαρο σήμερα, πώς καμμία ψυχοθεραπευτική φιλολογία δέν κατάφερε νά καθορίσει τά δρια αὐτῆς τῆς γραμμῆς, προχωρώντας παράλληλα στὴν ἀποσυμφόρηση τῆς ἔννοιας τῆς «ἀποθεράπευσης» ἀπό τοὺς δογματισμούς καὶ τὶς ὑστεροβούλικὲς τῶν per sec «γνωστικῶν».

Ἡ ταξινόμηση, ἡ κατηγοροποίηση καὶ ἡ ἐκλογίκευση, ἀποτελοῦν βασικά συστατικά τῆς σύγχρονης ψυχοθεραπητικῆς σκέψης καὶ πάνω τους σέ μεγάλο ποσοστό, βασίζονται τὰ διάφορα ἐρμηνευτικά μοντέλα καὶ σέ προέκταση ἡ ἀποτελεσματικότητα τῆς ἐπικυραρχίας τῆς. Ἡ δύναμη τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐκλογίκευσης συνίσταται στὸ διτὶ ἡ συσχέτιση τῶν διάφορων παραγόντων θά πρέπει καὶ οὐσίᾳ νά ἐπιμετράται μέ τὴν ἀνάλογη ποσοτική (ἀριθμητική) ἐκφραση τῶν ἀντίστοιχων πιθανολογούμενων σιντελεστῶν. Μ' ἄλλα λόγια, ἡ παλιά «δοκιμασία τοῦ λαβύρινθου» σέ μια πιο σύγχρονη μορφή, δην ἡ δημιουργία συνεπάλληλων θεωρητικῶν μοντέλων ἀποτελεῖ οὐσιαστικά τὸ ὑποκείμενο (καὶ μάλιστα τὸν ἀσθενή) γιά ἔνα βαθύτερο κριτικό ψάξμο - ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας;; - ἀφοῦ τοῦ ζητεῖται να γνωρίζει τόσα πολλά γιά.. τόσα πολλά!!

Ἐνα σύνολο ἀπό κατηγοροποιητικές μεταβλητές πού μπορεῖ καὶ μετφράζεται μέ τόση εὐκολία σ' ἔνα σύνολο ἀπό ἀντίστοιχες ποιοτικά θεωρίες, δέν καθιστᾶ παρά διαβλητή τῇ γενικότερῃ θεραπευτική μεθοδολογία πού εἶναι βασισμένη πάνω σέ προκατασκευασμένα ἐρμηνευτικά πρότυπα γιά τὴν γνώση καὶ τὸν προσδιορισμό τῶν αἰτίων ἐνός προβλήματος, ἐνῷ παράλληλα αφήνει ἀνοιχτούς τοὺς διαδρόμους γιά πιθανές συγχύσεις καὶ παραμορφώσεις - προϊόντα μιᾶς προϊούσας θεωρητικῆς τυφλότητας. Γιά παράδειγμα τό ἄγχος καὶ ἡ νεύρωση σάν ἄμεση προέκτασή του, παρουσιάζεται σάν ἔνας ἀπό τοὺς ἐλάχιστους ψυχιατρικούς ὄρους πού φαίνεται νά καλύπτει τρεῖς διαφορετικές σφαίρες καὶ ὅπου ἡ ἐπιστημονική δεοντολογία δημιουργεῖ ἀφαιρετικά τὶς προϋποθέσεις ἐρμηνείας καὶ παρέμβασής της.

“Ετσι βλέπουμε τό ἄγχος νά ἐκτίθεται ταυτόχρονα σάν σύμπτωμα, σάν αἰτία πού προκαλεῖ ἔνα ψυχοπαθητικό σύμπτωμα, κι ἀκόμη σάν ἡ συνισταμένη (κατάληξη-ἀπόληξη) ἐνός ψυχονευρωτικοῦ συμπτώματος. Καὶ τό πράγμα περιπλέκεται ἀκόμα περισσότερο καθώς ἡ σύγχιση ὑπερτονίζεται ἀπό ἀπλουστευτικούς ψυχολογισμούς σάν «ἄσθηση», «ἀντίληψη», «συναίσθημα», «φόβος», «κίνδυνος» καὶ ἀφηρημένες ἔννοιες - ἐρμηνείες τοῦ τύπου «ἀνασφάλεια», «ἀποστέρηση», «πυρηνική προσβολή», «ἀνικανότητα», «ἀνυπαρξία», «ἀνισορροπία» κ.ἄ.

Εἶναι λίγο-πολύ γνωστοί οἱ λόγοι σκοπιμότητας, πού ἡ οὐσιαστικά ἀποδεκτή διάκριση ἀνάμεσα σέ φυσιολογικό καὶ παθολογικό ἄγχος-νεύρωση. Καὶ δέν πρόκειται παρά γιά κείνους τοὺς ἐκπληκτικούς δρισμούς πού ἡ δυναμική τοῦ «λογικοῦ παραχώρηση στὴν ἀνθρώπινη συνείδηση καὶ πού ἐκφράζεται συγκεκριμένα μέσα ἀπό τὴν δυναμική ἀντιστροφή τῶν μηχανισμῶν ἀμυνας τῶν νευρωσικῶν σέ μηχανισμούς προσαρμογῆς τῶν δμαλῶν. Ἀφοῦ κατ' ἀρχῇ ἔγινε ἀντιληπτή ἡ διαφορά - σάν διαφορά, μετά ἐπακολούθησε ἡ δυναμασία καὶ ὁ δρισμός της. Κι ἀφοῦ πρώτα δημιουργήθηκε ἡ πρώτη βάση τῆς διαφορᾶς πάνω στό ποσοτικό (ἀντικειμενικό) στοιχεῖο, πού τελικά ἀποδείχτηκε ἀνεπαρκές, ἥρθε νά προστεθεῖ ἡ ἀνεύρεση(!) τῶν ποιοτικῶν (ὑποκειμενικῶν) στοιχείων γιά νά συμπληρωθεῖ - ὀλοκληρωθεῖ ἡ εἰκόνα. Εἰκόνα, πού ἡ δυναμική ἀντιστροφή της: ἡ ἀφομοιωτική ἀντίληψη καὶ ἡ ἱκανότητα γιά προσαρμογή μέσα ἀπό τὶς ἐμπειρίες τοῦ ἄγχους καὶ ἡ δημιουργική τοὺς χρησιμοποίηση, ἔγινε τό σύνθημα τῶν «δμαλῶν» καὶ τῶν «πετυχημένων». Εἰκόνα, πού τελικά ξεπέρασε τό ψυχογλωσσικό ἐννοιολογικό τῆς ὑπόβαθρο γιά νά ἀποτελέσει κυρίαρχο πολιτικό «τεκμήριο» τῶν καιρῶν, καὶ γιά τό ὅποιο εἰχε πει χαρακτηριστικά ὁ Μαρκοῦς: «Μιά κατάσταση, δην γιά νά είσαι ἀκέραιος, πρέπει νά ἔχεις ἡττηθεῖ, δέν εἶναι πιά ἀνεκτή.»

Οἱ ἀρχικές δηλώσεις τῆς διαφορᾶς ἐπισήμαναν χαρακτηριστικά: α) τὴν συμμετρική ἡ ὅχι ἀναλογία ἀνάμεσα στὴ νευρωτική ἀντίδραση καὶ τό περιεχόμενο τῆς ἀπειλῆς β) τὴν υπαρξη ἡ ὅχι ἐσωτερικῶν συγκρούσεων καὶ καταστολῶν γ) τὴ δημιουργία - καὶ ἀπαίτηση - γιά μηχανισμούς ἀμυνας (λογική τῆς προσαρμογῆς) δ) τὴ διάκριση τοῦ ἀποτελέσματος σέ θετικό - ἀρνητικό ἀνάλογα μέ τὸν «ἐφαρμοσμένο» ἡ ὅχι χαρακτήρα τῆς ἐμπειρίας. Μιά τέτοια ὅμως ἀπλή διατύπωση τῶν δικαιολογητικῶν τῆς μεθοδολογικῆς διαδικασίας, δέν ἀποτελεῖ παρά μια συμβατική τοποθέτηση, πού ἡ ἐπανάληψη καὶ ἡ ἀποδοχή τους, προσπαθοῦν νά κρύψουν τὴ βαθύτερη οὐσία τοῦ προβλήματος: τὴν ἀναφορά στὶς ρίζες καὶ στὴν προέλευση

τῶν αἰτίων τῆς διαφορᾶς - ἀσθένειας, πλέον - καὶ τὴν ἀντιλογία τῶν γνωμῶν γύρω ἀπ' αὐτές. Ἡ ἀπλή παράθεση τοῦ γνωστοῦ δυσμοῦ (κληρονομικότητα - αὐτοπαθογένεση, περιβάλλον - ἐτεροπαθογένεση) καὶ ἡ ἐπίμονη προσήλωση σέ μια ἀπ' αὐτές δέν φανερώνει ἄλλο ἀπό τὴν ἐπαναλαμβανόμενη καθήλωση ἐνός ἀναγωγικοῦ λογισμοῦ, τὴ στιγμή πού τὸ ἰδιο τὸ πρόβλημα μᾶς λέει πώς οἱ ποσοτικές ἐκδηλώσεις καὶ οἱ ποιοτικές ἐκφράσεις τῆς ἀσθένειας μέσα-ἀπό τὶς συγκεκριμένες καταστάσεις πού παρουσιάζεται, εἶναι ἀποτέλεσμα ἀλληλεπίδρασης ἀνάμεσα στό βιολογικό ὑπόστρωμα (διαταραχές μεταβολισμοῦ, βιοχημικές μεταλλαγές, δρμονικές διακυμάνσεις) καὶ τὰ ἐρεθίσματα πού συνιστοῦν τό προτέσξ τῆς κοινωνικοποίησης.

Τό γεγονός τῆς ἀλληλεξάρτησης τοῦ βιολογικοῦ, ψυχολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ παράγοντα, παραγωρίζεται γιά διάφορες αἰτίες καὶ σκοπιμότητες, ἔτσι ωστε ν' ἀποκτᾶ μεῖζονα σημασία ὁ ἔνας ἡ οἱ δύο παράγοντες π.χ. γιά τοὺς ψυχοβιολογιστές, οἱ νευροφυσικές διαταραχές καὶ ἡ ἐπενέργεια τοῦ συμπαθητικοῦ καὶ παρασυμπαθητικοῦ συστήματος ἡ γιά τὴν κλασική ἴατρική ψυχοθεραπεία κατ' ἔξοχήν τὰ φυσικά συμπτώματα πού συνοδεύουν τὴν ἀσθένεια καὶ πού δείχνουν τὶς πιό πολλές φορές δργανοδυναμική σχέση μέ τά ἐπινεφρίδια, τό συμπαθητικό καὶ τά ἐγκεφαλικά κέντρα. Εἰδικά μάλιστα, η «τεχνική τῆς λειτουργικῆς ρύθμισης» τῆς συμπειριφορᾶς τοῦ δργανισμοῦ - καὶ σέ προέκταση τῆς κοινωνικῆς συμπειριφορᾶς τοῦ ἀτόμου (μπιχαβιορισμός) - ἀποτελεῖ τὴν πλέον ἐκσυγχρονισμένην ἐκφραση τῆς σκέψης τῶν συμπτωματολογικῶν θεωραπειῶν στό χῶρο τῆς ψυχοθεραπείας.

Ὄρισμένα βασικά σημεῖα - ἐρωτήματα πού προκύπτουν στὴν κριτική διαδικασία τῶν θεωρητικῶν θεωριῶν, εἶναι: α) ὅπαρχει ἡ ὅχι σκοπιμότητα γύρω ἀπό τὸν τρόπο δημιουργίας ὑποθέσεων πάνω στὶς ὅποιες στηρίζεται ἡ «πετυχημένη» ἀντιμετώπιση τῆς ἀσθένειας, τὴν ἴδια στιγμή πού ἀπό ἔνα πλήθος παραγόντων ἀπομονώνονται ὠριμένοι, γιά τὴν κλασική ἀναγωγική διαδικασία στὴ μιά αἰτία τοῦ συνολικοῦ ὄλικοῦ τῶν παρατηρήσεων.

β) Τά στοιχεῖα πού ἔρχονται στό φῶς τῆς δημοσύτητας εἶναι πολύ λίγα σέ σχέση μέ τὸν δύκο τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν πού σκόπιμα ἀποκρύβεται ἐνῶ ἡ συνεργασία τῶν ὑπεύθυνων φορέων γιά γενική καὶ ὑπεύθυνη κριτική τῶν δσων συμβαίνοντων στό χῶρο εἶναι σχεδόν ἀνύπαρκτη.

γ) ἡ σχεδόν καθολική ἀδυναμία γιά ἐπαρκή κλινική ἐμπειρία ἀντίστοιχη θεωρητική κατάτηση τῶν σπουδαστῶν γιά μιά δινεκτά τουλάχιστον, «ἐφαρμοσμένη» ὑποδομή συνοχῆς θεωρίας καὶ πράξης.

δ) Ἰδιαίτερα σημαντικό κι ἀποκαλυπτικό

είναι ότι οι θεωρητικές ύποθέσεις έχουν δημιουργήθει άπό τα πρίν και βασίζονται στή προσωπική ή συλλογική ιδεολογία, δύοτε ή δημιουργία «τεχνητών» κλινικών συνθηκών στή συνέχεια, άφορά και μόνο, τή σκοπιμότητα τής «άποκατάστασης» τής θεωρητικής ύποθέσης.

Ούσιαστικά καμμιά άπό τίς προτεινόμενες θεραπευτικές μεθόδους δέν έχει συνολικά κι άκομη λιγότερο καθολικά θεραπευτικά άποτελέσματα γιά τή γενικότερη «κλινική περίπτωση» κι είναι πασίδηλον πώς μεταξύ τους χρησιμοποιούν τόσο διαφορετικά κριτήρια όσο και διαφορετικές έννοιτικά κριτήρια όσο και διαφορετική έννοιολογική γλώσσα ώστε νά μή μπορούμε νά μιλήσουμε γιά κοινές ή συγγενικές διόψεις γιά τήν αιτιολογία, τήν πάθηση, τή βελτίωση ή τήν άποθεράπευση. «Ένα άπό τά πλέον σημαντικά στοιχεῖα πού έπαιξάνουν τό πρόβλημα είναι ότι η ούσιαστική δξία κάθε ψυχοθεραπευτικής σχολής δέν βασίζεται ούτε στήν άξιολόγηση τής θεωρίας τής, ούτε στήν ίκανότητα τῶν μεθόδων τής άλλα στήν «ταυτισή» τής - προσαρμογή τής - μέ μιά συγκεκριμένη παθολογική ή ψυχοπαθητική κατάσταση (πού ύποτιθεται ότι μπορεί νά έλεγχει...)

Άντος καθαυτός ό επιμερισμός - που οι λογής δογματιστές έπιμενουν ν' άρνονται - άποσαφηνίζει σέ μεγάλο βαθμό τήν έξαρτηση τῶν διαφόρων θεωρήσεων και πρακτικῶν γύρω άπό τήν ψυχική ύγεια, άπό τήν ιδεολογία τού προσωπικού (όμαδικού) συμφέροντος, καθώς ή έννοια τής άποτελεσματικότητας τής άποθεράπευσης στηρίζεται όλο και περισσότερο σέ δογματικές συνθηματολογικές άπλουστεύσεις πού στηρίζει ταυτόχρονα τό πλέγμα ύποβολής κι άνασφάλειας τῶν γιατρῶν - ψυχοθεραπευτῶν, άποδεικνύοντας τό πνεῦμα σύγχυσης, άναξιοπιστίας κι έκμετάλλευσης πού έκφραζει τό χόρο.

Η φύση, ό ρόλος και ή ύπόσταση τής σύγχρονης ψυχοθεραπείας φαίνεται νά κατευθύνονται τόσο πρός τή σφαίρα τής θεραπευτικής - κατασταλτικής διαδικασίας, δσο και στή προληπτική σφαίρα τού γενικότερου άμαδικού και κοινωνικού φαινόμενου. Ή προσπτική όμως και ή άποτελεσματικότητα τής δυναμικής και ταυτόχρονης άντιμετώπισης τῶν δύο μεταβλητῶν, φαίνεται δρνητική άπό τό σύνολο τής ψυχοθεραπευτικής φιλολογίας και οι περισσότερες προσπάθειες γιά νά πείσουν πέφτουν στό κενό. Ο ίδιος ό θεσμός τής ψυχοθεραπείας μέσα άπό τήν πολυδιάστατη ύπόσταση και διάρθρωσή του σάν φαινόμενο κοινωνικής άποδοχής δέν καταφέρνει ούσιαστικά νά πείσει - ένω δείχνει πώς καθορίζεται καταλυτικά - άπο: α) τή δυνατότητα ή δχι τής παρακολούθησης και οικειοποίησης τῶν νέων μορφῶν θεραπείας β) τήν ύποταγή ή δχι στήν εύκολη και σύντομη παραγωγή τεχνικῶν μεθόδων γ

τήν υιοθέτηση καταναλωτικής σκέψης κι τήν προσαρμογή στά άντιστοιχα πρότυπα δ) τήν άποδοχή και προβολή τής «τεχνολογίας» τού αισθήματος» μέσα άπό τήν έμπορευματοποίηση τού προϊόντος - δσθενής ε) τή δογματική ή δχι προσήλωση στόν ιδεολογικό άλογλωρτισμό.

Άν ύπάρχει κάτι πού μπορούμε άνεπιφύλακτα νά άποδεχτούμε, άπότο είναι ή πολυπλοκότητα τῶν συμπτωμάτων και σέ προέκταση ή άπαίτηση γιά μιά πλυνιάστατη θεωρία κι έναν άναλογο τρόπο σκέψης κι άντιμετώπισης τού προβλήματος. Άντο όμως πού βλέπουμε είναι ή έπιμονή στή μονοδιάστατη, μονόπλευρη και στατική έξεταση τῶν διαφόρων παραγόντων, μέσα άπό τήν ύποτίμηση, υπερίμηση, άγνότηση και συγχυτική έπιλογή τῶν έξαρτημένων μεταβλητῶν. Κι άκομη, τήν βιομηχανοποιημένη κατασκευή ψευδοθεραπευτικῶν ύποσχέσεων, ούσιαστικού φορέα τού άπαράδεκτον κι έξαφρενικού κλίματος τῶν ψευδαισθητικῶν ψυχοτεχνασμάτων πού ριζώνουν καθημερινά στό εύρυτατο φάσμα τής κοινωνικής διαθεσμότητας τής άσθενειας.

Ή διαδικασία τής προσέγγισης τού θεωρητικού ύποβαθρου και τῶν κοινωνικῶν - θεραπευτικῶν διαστάσεων τής ψυχοθεραπευτικής φιλολογίας, προκαλεῖ τουλάχιστον τήν άπορια, μετά άπό τή γενίκευση τῶν άντιφάσεων και τής σύγχισης πού έπικρατεῖ, μέσα άπό τής άντιμετώπισης και τόν έτεροκαθορισμό τῶν διαφόρων θεραπευτικῶν συνταγῶν, μέσα άπό τής άλληλοαναπρέσεις και καταγγελίες τής δείνα σχολής και τῶν έκπροσώπων τής. Κι άκομη περισσότερο μᾶς δόδηγει στό συμπέρασμα πώς τό πρόβλημα τής ιδεολογικής κάθεξης συμπαρασύρει στό έλεος τον όποιαδήποτε διάσταση - έκφραση τού άνθρωπου προβλήματος και όπου οι φασματολογικές άποχρώσεις τού ιδεολογικού διαλαούμη έπιτείνουν τό άρνητικό συνοθύλευμα θυμίζοντας τήν άναλογη έπιδημία τῶν κομματικῶν παρεκλίσεων, άποκλίσεων και έπικλήσεων.

Μιά άπό τής βασικώτερες άντιφάσεις είναι ότι ένω τό θεωρητικό ύποβαθρο πρέπει νά βασίζεται στήν κλινική έμπειρια και ή μέθοδος νά είναι ύποβοηθητικό μέσο τής θεραπείας, ούσιαστικά γινόμαστε μάρτυρες μᾶς συνεχοῦς κατασκευῆς στερεοτύπων πού προβάλλουν τής άναλογες προσωπικές ή κατά σχολής «τεχνικές» μεταβάλλοντας έτοι τή μέθοδο σέ άντοσκοπό. Και σήγουρα παραμένει άδιευκρίνιστη για τούς πολλούς άν πρόκειται γιά κερδοσκοπική έπιχειρηση ή γιά ύποκινουμένη σκοπιμότητα πολιτιστικές ή πολιτικής αιτιολογίας. Αύτά τά τελευταία άποτελούν δψιμα φρούτα και στίς δύο άκτες τού Ατλαντικού δπου μέσα άπό προκλητικά συνθήματα και ύποσχέσεις ή έπιβολή τής «νέας θρησκείας» είναι καθολική, ύποβάλλοντας τούς πιστούς σέ μυσταγωγικές τελετουργίες καλλιεργώντας τήν τεχνολογία τού

αισθήματος στά πλαίσια μᾶς όμαδικής θεραπείας σέ κάποια «θεραπευτική» κοινότητα, και χρησιμοποιώντας έκμεταλλυτικά τό όραμα τής άποθεράπευσης. Τό στοιχείο τής μαζικής καταναλωτικής έκμετάλλευσης έχει άναγάγει τήν ψυχοθεραπεία σέ έμπορικότατο άντιπρόσωπο τής τεχνοκρατικής άντιληψης πού έπικρατεῖ στό χόρο τής ίατρικής θεραπείας. Ή άποτελεσματική χρησιμοποίηση τῶν ψυχο-τεχνικῶν άποτελεῖ κύριο στοιχείο έξαρτησης τού άσθενη μέ τό θεραπευτή τον - και μάλιστα οικονομικής - και είναι γνωστός ή μαστικός πόλεμος άναμεσα στούς έπαγγελμάτες τού είδους μέ ξανα τά κερδοσκοπικά (ύποτιθεται) κριτήρια τής δουλειάς τον.

Ο θεσμός τής ψυχοθεραπείας έχει δεσμευθεί άμετάλλητα μέ τής πιό άντιδραστι-κές μορφές - σχήματα - προϊόντα άλλοτρώσης τού άνθρωπου και τής διαιώνισης τού έξουσιασμού τον άπ' αύτά. Τό «άντικεμενικό» πού άποτελει ή ίδια ή άσθενεια ύπάρχει άναμφισβήτητα πέρα άπό τής ούσιαστικές άδυναμίες γιά δρισμό τής φύσης τής, τῶν πηγῶν, τῶν αιτίων τής και ή άνάγκη πού γέννησε τή θεραπεία παραμένει - κι έπαιξάνεται δψις θάλεγαν μερικοί - γεννώντας παράλληλα και τό έρωτημα: Μπορούμε ν' άπαιτησουμε, νά ισχυριστούμε, νά δεχτούμε, νά πιστέψουμε πάσις άπτη ή άνατροφή, ή άπεγκλεισμός άπό τόν αιώνα τού άγχους, τής νεύρωσης τής τρέλλας είναι δινατόν νά γίνει μέσα άπό μιά ψυχολογική - μέ τήν εύρεια έννοια - θεωρία, τήν ίδια στιγμή πού κάτι τέτοιο έπαγγέλθηκε στό πρόσωπο τού μπιχαριορισμού - και νοιώθουμε ήδη τήν άπειλητική άνάσα τής πολιτικής τον προέκτασης - και δψι ο δέλεχος, ή τροποποίηση κι ή διαμόρφωση τής συμπεριφοράς έγιναν άντικείμενο τής προτεινόμενης θεραπείας. Οί άντιρροπες τάσεις τής κοινωνικοπολιτικής έξελιξης τού αιώνα και οί μεταπολεμικές προδιαγραφές τού μονοδιάστατου άνθρωπου μέ τήν άναλογη ένδυνάμωση τῶν πολιτικῶν κέντρων-θεσμῶν έλεγχου κι έξουσίας, έθρεψαν τόσο τής θεωρίες ύποσχέσεων όσο και τά ύποκατάστατα μᾶς νέας θρησκείας, κιάκομη τής «έτοιμες», ύπνοβόλες, βιομηχανοποιημένες πλέον λύσεις καλλιεργώντας τήν παθητική χρησιμοποίηση τῶν άνθρωπων δυνατοτήτων, και δημιουργώντας παράλληλα τά πρότυπα μᾶς ιδεολογίας τής θεραπείας στά πλαίσια ένός «κατευναστικού» πολιτισμού.

Και σ' άπότο άκριβως τό σημείο - άντιθετα μέ τά ιδεολογικά κριτήρια τῶν διάφορων σχολῶν πού συνωθούνται γιά νά συνθέσουν τής θεωρίες πού κάτι προτεινόμενης θεραπείας. Οιί άντιρροπες τάσεις τής κοινωνικοπολιτικής έξελιξης τού αιώνα και οί μεταπολεμικές προδιαγραφές τού μονοδιάστατου άνθρωπου μέ τήν άναλογη ένδυνάμωση τῶν πολιτικῶν κέντρων-θεσμῶν έλεγχου κι έξουσίας, έθρεψαν τόσο τής θεωρίες ύποσχέσεων όσο και τά ύποκατάστατα μᾶς νέας θρησκείας, κιάκομη τής «έτοιμες», ύπνοβόλες, βιομηχανοποιημένες πλέον λύσεις καλλιεργώντας τήν παθητική χρησιμοποίηση τῶν άνθρωπων δυνατοτήτων, και δημιουργώντας παράλληλα τά πρότυπα μᾶς ιδεολογίας τής θεραπείας στά πλαίσια ένός «κατευναστικού» πολιτισμού.

έπαγγέλματος - θά πρέπει γιά άλλη μιά φορά νά έπισημανθοῦν οἱ οὐσιαστικές εύθυνες τῶν «έκτελεστῶν τῆς διαθήκης» πού όχι άλλά ή συμμετοχή τους, άλλα καθ' αὐτός ό ρόλος τους ἀποδείχτηκε - καὶ ἀποδείνεται καθημερινά - καθοριστικός γιά τὴν διατήκαθημερινά - καθοριστικός γιά τὴν ἰδεολογική διατήρηση τῆς «θεραπευτικῆς» καταστολῆς.

Τόσο ή ἔννοια τῆς ἀποτελεσματικότητας οσο καὶ ή γενικώτερη κριτική τῶν θεραπευτικῶν διαδικασιῶν, προσκρούουν συνεχῶς στὸ τεῖχος σιωπῆς καὶ στὴν ἀρνητική συμπεριφορά τῶν θεραπευτῶν γιά τὴν προσφορά ή τὴν διάθεση στοιχείων. Μιὰ πιθανή ἔρευνα γύρω ἀπό τὴν ψυχοθεραπεία θά συναντήσει τὴν ἐντονη ἀντίδραση ἀπό τοὺς ψυχοθεραπευτές καθέ εἰδον, συνέπεια όχι μόνο τῆς ἀδιαφορίας ἢ τοῦ ὑπάρχοντος ἀνταγωνισμοῦ ἀλλά κυρίως τῆς ἀμεσῆς ἀπειλῆς τῶν συμφερόντων τους (ὔλικῶν, θεωρητικῶν, δεοντολογικῶν). Ἀκόμη ή παρατηρούμενη γενικώτερα πρόθεση γιά τὸν ἀποπροσανατολισμό καθέ πιθανῆς ἔρευνας διογκώνεται καὶ δξύνεται ἀπό αὐτές τὶς ἀντιθέσεις καὶ τὴν ἔχθρότητα πού ἐδρεύει μέσα στοὺς κόλπους τῆς ψυχοθεραπευτικῆς οἰκογένειας, κι ὅπου ἡ διατήρηση τῆς κοινῆς εἰκόνας τοῦ «μύθου» ἀποτελεῖ βασική καὶ κυρίαρχη προϋπόθεση γιά τὴν συντήρηση τοῦ ἐπαγγέλματος. Προκαλεῖ - τουλάχιστον - ἐντύπωση τὸ γεγονός πώς ἀπουσιάζουν σχεδόν παντελῶς οἱ μελέτες γιά τὸ «ψυσικό χώρο» τῆς ἄσκησης τῆς ψυχοθεραπείας - καὶ ἀκόμη περισσότερο τῆς ἴδιωτικῆς ἄσκησης - τῇ στιγμῇ πού τὰ στοιχεῖα ἀπό τοὺς ὑπεύθυνους κρατικούς φορεῖς εἶναι σχεδόν πάντα κατασκευασμένα - καὶ τὶς πιό πολλές φορές ἀνεπαρκῆ - ὥστε νά μήν ἀντέχουν στὴν ἐλάχιστη κριτική. Ἐμφαντικό εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὅταν κάποτε στὶς Ε.Π.Α. προσκλήθηκαν 16000 ψυχοθεραπευτές γιά μιά εὐρύτατη ἔρευνα γύρω ἀπό τὶς δομές τῆς λειτουργίας καὶ τ' ἀποτελάσματα τῶν ψυχοθεραπευτικῶν παροχῶν, ἡταν λιγότεροι ἀπό 150(!) εκείνοι πού ἀποδέχτηκαν τὴν πρόσκλησην.

Εἶναι οὐσιαστικά ἀφελεῖς ὅσοι πιστεύουν πώς τὰ ψεινιδιασθητικά πρότυπα καὶ ή μυθοπλαστική ὑπερτίμηση τοῦ ρόλου τοῦ θεραπευτή - γιατροῦ θά μποροῦσαν ἵσως ν· «ἀπειλήθοιν» ἀπό τὶς ἀποκαλύψεις τῶν ὅσων δαιδραπτίζονται στοὺς γνωστούς χώρους. Τό κυνήγι τοῦ θησαυροῦ, ἡ προβολὴ τῆς ἐπιτυχίας, ἡ διόγκωση τῶν μεγεθῶν τοῦ ἀποτελέσματος, ἡ προκλητική ἀδιαφορία - κάποτε - αὐθαιρεσία εἶναι μερικά ἀπό τὰ ἐπιφαινόμενα τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀνασφάλειας τῶν «εἰδικῶν» γιά τὴν ὑφέρπουσα ὑποκρισία καὶ τὶς ἀδυναμίες τῶν «τεχνικῶν» πού στηρίζουν τὴν ἔξουσία τους.

Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως ὁ θεσμός παραμένει ἔξαιρετικά ἰσχυρός - καὶ ἀποδοτικός βεβαίως - γιατί δύο κι ἄν γίνονται ἀποκαλύψεις

γιά τὶς ἀδυναμίες, τὶς ἐλλείψεις καὶ τὴν ἀνικανότητα τῶν «τεχνικῶν», δύο κι ἄν φαίνεται πώς οἱ σκοποί καὶ τ' ἀποτελέσματα δέν παρέχουν τὴν ἀνάλογη ἐμπιστοσύνη, σίγουρα δέν ὑπάρχει συγκεκριμένη ἀπάντηση γιά τὸ τί θά μποροῦσε ν· ἀντικαταστήσει τὴν φθαρμένη ψυχοδυναμικά ψυχοθεραπεία.

Ἡ διαχωριστική γραμμή ἀνάμεσα στὸ φυσιολογικό καὶ τὸ παθολογικό ἔχει πρό πολλοῦ μεταποιηθεῖ, ἀφοῦ τὰ γνωρίσματα τῆς ἀσθένειας - μὲ τὴν πλατιά κλινική σημασία τοῦ ὄρου - ἔξαπλώνονται καθημερινά σὲ μεγάλες πληθυσμιακές μᾶζες, πού μέ βάση τὰ «ἐπιστημονικά κριτήρια» εἶναι ἀδύνατο νά χαρακτηρισθοῦν σάν «ἄρρωστοι», ἀτομα πού ἀνήκουν στὸ εὐρύ φάσμα μιᾶς μῆ προσαρμογῆς ἢ μιᾶς ἀποδιοργανωμένης σχέσης μὲ τὴ καθημερινότητα. Τὰ ὅρια πού καταλαμβάνουν οἱ μορφές τῆς ψυχικῆς διαταραχῆς ἐπεκτείνονται συνεχῶς μὲ μιά ἀβάζανόμενη διάκεση κι ἔνταση γιά τὸ γενικώτερο ἐλεγχο τῶν ψυχικῶν καταστάσεων.

Ἐτσι τὸ κοινωνικό παράλογο πού ἐκφράζεται μέ μιά ὀλοκληρωτική σύγχυση κι ἀβεβαίότητα στὸ χώρο τῶν ἱατρικῶν -θεραπευτικῶν παροχῶν ἐπιτίνεται ἀπό τὸ γεγονός τῆς τοπογραφικῆς διεύρυνσης τῶν ψυχοθεραπευτικῶν ἀμοδιοτήτων, ἀπό τὴν θεραπεία τῶν νευροτικῶν καὶ ψυχωτικῶν καταστάσεων σὲ μιά προσπάθεια ν· ἀγκαλιαστεῖ ἡ θεραπευτική ὑποστήριξη τῶν καθημερινῶν προβλημάτων. Κι αὐτό τὴν ἴδια στιγμὴ πού ἡ κοινωνία δξύνει καθημερινά τὶς ἀντιφάσεις, προκαλώντας τὴν ἔνταση καὶ τὴ δισφορία ἐκθέτοντας καθημερινά τὸ ἄτομο σὲ νέα ποιοτικά ἐρεθίσματα κι ἀνάλογες ἀπατήσεις καὶ δημιουργώντας τωτόχρονα τὶς προϋπόθεσεις γιά μεγαλύτερο κι αβάζανόμενο κοινωνικό -πολιτικό- ἐλεγχο τῆς «προσαρμοστικῆς διαδικασίας».

Ἐτσι δὲν εἶναι δύσκολο ν· ἀντιληφθοῦμε τὸ προτέσσες καὶ τὴν ἐξάπλωση τῶν σύγχρονων συμπτωματολογικῶν θεραπειῶν, ὅπου ή τροποποίηση καὶ ὁ ἐλεγχος τῆς συμπεριφορᾶς ἀγορεύθηκαν σὲ ἀντικείμενο τῆς θεραπείας μὲ ἀμεσες κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις. Ἀπό τὸ νεομητροχαρισμό ὡς τὴ ψυχοφαρμακολογία καὶ ἀπό τοὺς ὀμαδικούς μαραθώνιους μέχρι τὸ ρόλφινγκ, ἔνα εὐρύτατο καταναλωτικό φάσμα, διαμορφώνεται καθημερινά γιά τὸν «μονοδιάστατο» ἀνθρωπο, ἀντικείμενο ἀλλά καὶ προϊόν σήμερα τῆς μετα-ψυχολογικῆς τεχνολογίας· φάσμα πού θά ἀναζητήσει ἵσως τὴ χαμένη ἐλπίδα, τὸ καινούριο ὑποκατάστατο μέσα ἀπό τὴ δημιουργία μιᾶς νέας θρησκείας -ρόλου πού ή ψυχοθεραπεία ποτέ δέν ἀρνήθηκε στὸν ἔαντό της. Γιά μισό καὶ πλέον αἰώνα, ἡ ψυχιατρική προσπαθοῦσε νά ἐρμηνεύσει τὸ ἀνθρώπινο μυαλό σάν μιά ἀπλή μηχανή καὶ τὴ θεραπεία τῆς ψυχικῆς ἀρρώστειας σάν μιά τεχνική. Πολλοί ἵσως ἀ· ὅσους πίστεψαν πώς τὸ ὄνειρο ἐκεῖνο εἴχε

διαλυθεῖ βλέπουν τὴν αἰσιοδοξία του νά συρρικνώνεται, καθὼς φαίνεται πώς ἡ προποτική νά καλυφθοῦν σάν θεραπευτικές περιοχές ἀκόμα κι οι βαθύτερες θρησκευτικές ἀρχές ἡ κοινωνικές καὶ πολιτιστικές ἀξίες, ἔξαρτεται ἀλλά καὶ μόνο ἀπό τὴν ἰδεολογική διαθεσιμότητα τῶν ψυχοθεραπευτῶν.

Σ' αὐτούς τούς τούς ὅψιμους ἐκτελεστές τῆς νέας διαθήκης δφείλεται σ' ἓνα μεγάλο βαθμό ἡ πενυχήμενη μετατροπή τῆς θεραπευτικῆς διαδικασίας σ' ἓνα σύστημα κοινωνικοῦ ἐλέγχου μέσα ἀπό τὴν ἐμπορευματοποίηση, τὸ καταναλωτικό θετικόσμο καὶ τὴν ἀπρόκλητη χρήση ψυχοφαρμάκων πού σήμερα ἀποτελοῦν ἀποκλειστικό μέσο ὑποβοήθειας, ὑπο- καὶ ἀντι-κατάστασης τῆς ψυχοθεραπείας ἀπό τὴ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ψυχιάτρων. Οἱ κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις τῆς φαρμακευτικῆς ψυχοθεραπείας διαγράφονται ἀδρές στὴ χρονική προθεσμία ἐνός μέλλοντος πού ἥδη ἔχει ἀρχίσει νά διαφαίνεται. Ἡ τοξικομανία χονδρικῆς πώλησης ἔχει οὐσιαστικά ἀντικαταστήσει ἓνα μεγάλο μέρος ἀπό καθημερινές φυσιολογικές λειτουργίες τοῦ ἀνθρώπινου δργανισμοῦ (ὕπνος, ἀφύπνιση, ἐργασία, σχολικές ἐπιδόσεις, ἀνατροφή (!) παιδιῶν, διαπροσωπικές σχέσεις κ.ά.) κι ἔχουμε φτάσει στὸ σημεῖο νά θεωροῦμε τά διάφορα καταπράϊτικά, ἡρεμιστικά, ἐφησυχαστικά, διεγερτικά, ὑπνωτικά, σάν τὴν ἐπίσημη καὶ νόμιμα ἐπικυρωμένη ἐκφραστὴ γιά τὰ ἀντίδοτα τῶν σύγχρονων προβλημάτων...

Κανένας δέ μπορεῖ νά πει μέ βεβαιότητα, ἃν εἶναι πολὺ νωρὶς ἡ πολὺ ἀργά γιά νά μιλήσουμε γιά μιά θεραπεία τῆς ἰδεολογίας. Ἀνάμεσα ὅμως σ' ὅλες αὐτές τὶς προσματικές ἀποχρώσεις τῆς ἰδεολογίας τῆς θεραπείας, στ' ὅνομα μιᾶς «ἀνθρώπινης συνθήκης» πού φεγγίζει ἀκόμα στὸν ὄριζοντα, μποροῦμε ν· ἀναλογιστοῦμε πώς «ἐφ' ὅσον δέν ἔχουμε πλήρη συνείδηση τῆς θεραπευτικῆς διαδικασίας πού μᾶς ἐπιβάλλουν καὶ δέν ἀντιδροῦμε ἐνεργά ἐναντίον της, τότε είμαστε καὶ πολιτικά νεκροί...»

ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

· Ομαδική ψυχοθερα- πεία και προγράμματα κοινωνικής μάθησης

Η δεκαετία που πέρασε σφραγίστηκε άναμφισβήτητα - μέσα από την ούσιαστική άναγνώριση της κοινωνικής, πολιτικής και ίδεολογικής χρησιμότητάς της - από τη θεσμοποίηση της θεραπευτικής κοινότητας, έπιβάλλοντάς την σάν τό πλέον άμεσο έναλλαχτικό θεραπευτικό μοντέλο στούς φυσικούς χώρους άσκησης των ψυχιατρικών θεσμών. Η ίδεολογική δποτελεσματικότητα της Θ.Κ. δφείλεται σ' ἓνα μεγάλο βαθμό στό δνογμα - καὶ τή συσωμάτωση μιᾶς κοινωνιοψυχολογικής δπτικής και τή χρησιμότητας «νεοτεχνικῶν», βασισμένων πάνω σέ σταθμισμένα κι ἀποδεκτά στερεότυπα της σύγχρονης - κοινωνικής - μέ τήν εύρυτερη έννοια ψυχολογίας. Κι ἀκόμη στό δτι ή ούσιαστική λειτουργική της ἔκφραση, τά φυτώρια της άμαδικής ψυχοθεραπείας γνώρισαν και γνωρίζουν πολύ μεγάλη ἀνθησή'κι ἀκόμη μεγαλύτερη δημοσιότητα, ἀφοῦ μέ τόν ἔνα ἡ τόν ἄλλο τρόπο - ἐπιστημονικό ἡ διαφημιστικό - ἀποδείχνουν δτι συνέλαβαν, θεωρητικά και πραχτικά τό πνεῦμα και τίς ἀπαιτήσεις της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας: ἐκδημοκρατικοποίηση κι ἐκλαϊκευση της ψυχοθεραπευτικής ἀγωγῆς, οικονομιστικές ἀντιλήψεις προσιτές γιά τίς εύρειες λαϊκές μάζες, μεγαλόστομες ὑποσχέσεις γιά ἀσφάλεια, ἐπιτυχία κι «ἀπελευθέρωση», γρήγορα ἀποτελέσματα, ἐντυπωσιακές τεχνικές και φυσικά, τήν «ἀπαραίτητη» κοινωνική ἐπαρήκαση συνλλογικήποικοινωνία.

Θά πρέπει νά σημειωθεῖ δτι τά σχήματα τής νέας θεραπευτικής λογικής δέν ἀναδύθηκαν και ἐμπλουτίστηκαν ἀπλά μέσα από τήν ἐφευρετικότητα ωρισμένων πρωτοπότην ἐφευρετικότητα ωρισμένων «πρωτοπόρων» - Μορένο, Πέρλς, Σούτζ, Ρότζερς κ.ά. - ἀλλά γεννήθηκαν ἀπό τά σπέρματα τής ἀμφισβήτησης και τήν αὐξανόμενη δυσαρέσκεια τόσο ωρισμένων θεραπευτῶν, δσο

και περισσότερο αὐτῶν τῶν ίδιων τῶν ἀσθενῶν, γιά τίς παραδοσιακές μεθόδους τής ψυχοθεραπευτικής ἀγωγῆς. Κι αὐτό δέν είναι ἀσχετο βέβαια, μέ τίς οἰκονομικοπολιτικές διαρθρώσεις τής μεταπολεμικής κοινωνίας και τήν δημιουργία - κατεύθυνση - ἐπίδραση ἐνός νέου πολιτισμικοῦ ρεύματος πάνω στά διάφορα πρότυπα τής ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς.

Ἀναμφισβήτητα, ἡ ἐμφάνιση τῶν ὄμαδικῶν ψυχοθεραπειῶν στό χώρο τής ψυχοθεραπευτικής ἀσκησης ὅχι μόνο συμπίπτει ἀλλά και συνοδεύει τήν ἐμφάνιση ἐνός καινούριου τύπου «ἀσθενοῦς» πού ἀν και δέν πανει νά ζητάει θεραπευτική βοήθεια, ἐντούτοις δέν μοιάζει καθόλου μέ τίς «παθολογικές» περιπτώσεις πού κυριάρχησαν τό πρώτο μισό τού αιώνα. Ἀντίθετα, τό βασικό πρόβλημα φαίνεται νά ἐντοπίζεται σέ περιστασιακές διαταραχές ἡ σ' ἓνα «μπλοκάρισμα» στήν ἐπικοινωνία μέ τό περιβάλλον και μέ τόν ἔατό του. Κι αὐτόν ἀκριβώς τόν τύπο ἀσθενή ὅχι μόνο θά θεωρεῖ, ἀλλά θά οἰκειοπειθεῖ και θά κατασκευάσει στό προτσές ἐξάπλωσης και ἐδραίωσής της ἡ ὄμαδική ψυχοθεραπεία. Ἀπό τό 1920 προσδιόρισε τήν ἔννοια τοῦ Encounter σά συνάντηση δύο ἀτόμων, εγει τό εγει στό «πρόσκληση σέ συνάντηση» - και τήν παρουσίασε σά μιά δυναμική, προδευτική, έναλλαχτική ἀποψη στήν παθολογία και τή θεραπεία της Φροιδικής, βασικά, σκέψης, μέχρι τίς μέρες μας είναι τόσα πολλά αὐτά πού ἔχουν ἀλλάξει. Στό τέλος τοῦ '50 - ἀρχές '60 οι ΗΠΑ θά γνωρίσουν τήν ἀνάπτυξη τῶν ὄμαδικῶν θεραπειῶν και θά κατασκευάσουν σέ λιγώτερο ἀπό μιά 10ετία μιά ἐκπληκτική θρησκοτελετουργική σαλάτα από «δάσκαλους», «ἱερεῖς» κι «ἀρχηγούς», ἀνάλογα μέ τό πνεῦμα και τήν ιδεολογία τῶν ὄραματιστῶν τής «νέας θρησκείας». Τό '68-'70 ἀρχές είναι νά ἐδραιώνεται ἡ κίνηση γιά τίς θεραπευτικές κοινότητες στήν 'Αγγλία, γιά ν' ἀποτελέσει στήν περασμένη 10ετία τήν κυριάτερη ἔκφραση τής ἀσκησης τῶν θεραπευτικῶν παροχῶν. Τόν ίδιο καιρό ἡ Δυτ. Εύρωπη θά γνωρίσει παρόμοια ἔξελιξη δπου ειδικά στή Γερμανία και Σκανδινανία ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινωνία θά ὑποδεχτεῖ μ' ἐνούοκτο τρόπο τίς προοπτικές τῶν ἀθρώπων ὑποσχέσεων τής νέας ιδεολογίας της θεραπείας μέ ἀποτέλεσμα τήν ὄριστική «καθυπόταξή» της, στά ψυχοτεχνολογικά δδιέξοδα τής ἐξουσίας και τῶν τεχνοκρατῶν τής θεραπείας.

Τό πρόσωπο: ἡ βασική ίδέα

Θά ἐπιχειρήσουμε ἀπλά και μόνο νά προσδιορίσουμε μερικές ίδιες συνδεδεμένες μέ τήν γενικότερη δπτική τής θεραπευτικής κοινότητας, ἀφοῦ τόσο ὁ ἐπερκαθορισμός τῶν διάφορων σχολῶν και οι ἀρκετά διαφορετικές προσπτικές τους ἀφήνουν ἀνοιχτό ἔνα εύρυτα πεδίο γιά συνήτηση και περισσότερο βαθεμένη ἀνάλυση.

Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπό τά χαρακτηριστικά τῶν τμημάτων μιᾶς Θ.Κ. διαφαίνονται μεταξύ τους ἀπό τό διαφορετικό είδος τής ἐμπειρίας πού τά δημιούργησε, γιά αὐτό ἀλλώστε και δέν ὑπάρχει κάποιο «μοναδικό» ἡ ἔννοια μοντέλο θεραπευτικής κοινότητας. Ο ίδεολογικός προσανατολισμός ἀρχικά στηρίχτηκε πάνω σέ μιά ἐπανεξέταση τοῦ ὄρου «μεταχείριση», ἔτοι ὅπως προερχόταν ἀπό τήν παραδοσιακή, κλασσική ψυχοθεραπεία ἀφ' ἐνός και τῶν φυσικῶν - ιατρικῶν - θεραπειῶν ἀφ' ἐτέρου, μέ τήν παράλληλη ἐνεργοποίηση τής σημασίας τῶν κοινωνικῶν παραμέτρων πού δροῦν στό περιβάλλον τής προληπτικής θεραπευτικής.

Ἐτοι δημιουργήθηκε μιά περιοχή, οπον κάποια ἀποτελεσματική ἀλλαγή στά ίδεολογικά, δομικά και ὄργανωτικά χαρακτηριστικά τής ἔννοιας «θεραπευτική παροχή», συνοδεύονταν ἀπό ἀντίστοιχη διαφοροποίηση μέ τά σταθμισμένα πρότυπα τής «ἀρρώστειας» και ταντόχρονα ὄρισθετούσε μιά περισσότερο καινοτομική ἀνάπτυξη τῶν νέων προτύπων θεραπείας. Βασική θέση τής ἐπιχειρηματολογίας τῶν «νέων θεραπειῶν», ὅπως προτάθησε ν' ἀποκαλοῦνται, είναι δτι ἡ διανομή τής διαγνωστικής ἐτικέτας ἔχαντλείται στούς χώρους τής «ιατρικής δαθενείας», ἡ ὅποια ὄριεται μέ ταφή ὄργανικά, ἐγκεφαλικά ἡ γενετικά κριτήρια, γιά ν' ἀπομείνουν ὅλες ἔκεινες οί «καταστάσεις» πού θεωροῦνται σάν τό ἀποτέλεσμα ἀντιτίθεμενων κοινωνικῶν δυνάμεων στό ὑποκείνο (ἀσθενή), τήν οἰκογένεια, τήν ὄμάδα, τό εύρυτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Ὀμολογούμενως, ἡ αίτιολογία τῶν περισσότερων παθολογικῶν περιπτώσεων - είναι γνωστή ἡ περιπτέται τής ψυχιατρικής διαγνωστικής μέ τίς περιοδικές ἀναθεωρήσεις λόγω κεκτημένης πιθανολογοσκοπιμότητας - παραμένει σέ μεγάλο βαθμό ἀμφιβητήσιμη κι ἀκόμα κι αὐτή ἡ σχιζοφρένεια, μπορεῖ τελικά νά γίνει κατανοητή μέ δρους μιᾶς ψυχωτικής ἄμυνας (ἀντίδρασης) ἐνάντια σέ μια δυσάρεστη ἡ ἀνπόφορη πραγματικότητα. Η ἀποδοχή μιᾶς τέτοιας θέσης ὁδηγεῖ στήν ἐκτίμηση πώς οι περισσότερες περιπτώσεις τής «ιατρικής δαθενείας» ἐμφανίζονται νά φωνάζουν γιά μιά ἀντικειμένου, ἡ το λιγώτερο γιά μια διευθέτηση ώς πρός τίς κοινωνικές δυνάμεις πού δροῦν ἀποτέλεσματικά στήν παρεκλίνουσα συμπεριφορά, σέ μια πρώτη φάση. Η γενίκευση αὐτῆς ἀκριβώς τής ἔννοιας τής διευθέτησης ἐμπειρίεχεται στήν προτεινόμενη νέα μορφή τής ψυχο-

θεραπευτικής διαδικασίας, τέτοιας πού μπορεί νά περιλαμβάνει τήν κοινωνική μήτρα τού ύποκειμένου, άλλα και πού ταυτόχρονα δέν παίει ν' ἄγγιζει τά δρια, τόσο τῆς ψυχοπαθολογίας όσο και τοῦ ίατρικοῦ μοντέλου.

αἰσθησιοκεντρισμός καὶ κοινωνική δικτύωση.

Μιά άπο τίς βασικώτερες ἀρχές στίς Ὀμαδικές ψυχοθεραπείες καὶ ἵσως ἡ πιό κεντρική, είναι αὐτή τῆς «κοινωνικῆς καταπίεσης τοῦ αἰσθήματος» ὥπως διατυπώθηκε ἀπό τὸν Πέρλε. Οἱ κοινωνικοί περιορισμοί κι ἀπαγορεύσεις πού ὄριζον τή διαδικασία τῆς προσαρμογῆς ἀφαιροῦν ἀπό τό ἄτομο τήν ἰκανότητα τῆς προσωπικής αἴσθησης κι ἀντίληψης τῶν δυνατοτήτων τού, κι ἔτοι σάν συστατικός θεραπευτικός σκοπός ἀναγορεύονται ἡ ἀποκάλυψη, ἡ συνειδητοποίηση καὶ ἡ ἔκφραση τῶν συναισθηματικῶν δεσμῶν καὶ τῆς συναισθηματικῆς ἐπικοινωνίας τοῦ ἀτόμου. Ἡ ἑνέργεια πού ἀπελευθερώνεται ἀπό μιά συναισθηματική ἐκφρότηση καὶ γίνεται συνειδητή, μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ἐποικοδομητικά σέ μιὰ αὐτοεπιλογή τῶν προβολῶν τοῦ ἑγώ. Μιά συνειδητή αὐτοπρωτοβουλία καὶ ἡ σωματική ἀποδοχή τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀλλών, θεωροῦνται ἀπό τίς πλέον βασικές ἀρχές πού θά πρέπει ν' ἀποδεχτεῖ καὶ ν' ἀφομοιώσει τό ἄτομο κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ θεραπευτή πού θά ἔνδυναμώνει τήν ἔκφραση τῶν συναισθημάτων περισσότερο, παρά τήν κατανόηση τούς. Στό πεδίο μιᾶς τέτοιας διπτικῆς γιά τόν προσδιορισμό τῆς λειτουργικότητας τοῦ ἀτόμου καὶ μέ δεδομένες τίς τάσεις ἀντίθεσης γιά τήν «κλειστή» ἐπικοινωνία τῆς ψυχανάλυσης ἀφ' ἐνός καὶ τῆς ἴδρυματοποιητικῆς ψυχιατρικῆς τῶν νοσοκομείων καὶ τῶν κλινικῶν, ἡ μορφή τῆς ὁμαδικῆς συζήτησης καὶ μιᾶς συλλογικῆς ἀπόφασης είχε ἀρχίσει νά φορμαλίζεται σάν τό ἐναλλακτικό καὶ δυναμικά ὅργανωμένο θεραπευτικό μοντέλο.

Τό 1953 σέ μιὰ μελέτη πάνω στήν ψυχιατρική ἀργάνωση τῶν κρατῶν-μελῶν τοῦ Παγκόσμιου Ὀργανισμοῦ Ὑγείας, ἡ ἐπιτροπή θά ἀποφανθεῖ ὅτι τό ψυχιατρεῖο θά πρέπει νά μετατραπεῖ στό σύνολό του σέ θεραπευτή κοινότητα, πού θά διακατέχεται ἀπό τίς ἀρχές προστασίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς προσωπικότητας τοῦ ἀρρώστου. Ἡ ἀντίστροφη μέτρηση ἥδη είχε ἀρχίσει. Οἱ ψυχικά ἀρρώστοι θά ἀποτελοῦνταν γιά πρώτη φορά τό ύποκειμένο καὶ τό ἀντικείμενο ἐνός προγράμματος τῆς μελλοντικῆς τους ἀποκατάστασης. Μερικά ἀπό τά χαρακτηριστικά πού πάνω τους βασίστηκαν καὶ δομήθηκαν οἱ ιδεολογικοί καὶ ὄργανωτικοί κανόνες τῆς ἐσωτερικῆς

λειτουργίας είναι: α) ἡ ἐλευθερία ἐπικοινωνίας, καθώς οἱ διάφορες προσπάθειες προσανατολίζονται στήν καθιέρωση ἐνός ἀλλού πλέγματος σχέσεων, τόσο στά ἐπίπεδα ὅσο καὶ στίς κατευθύνσεις. β) Δόθηκε μεγαλύτερη ἔμφαση στήν ίσοπέδωση τῆς ἀυταρχικῆς πυραμίδας ἔτσι ώστε ὁ τρόπος λήψης τῶν ἀποφάσεων καὶ οἱ εὐθύνες νά μοιράζονται στά μέλη τῆς κοινότητας. γ) Ἡ προτεινόμενη ἐλευθεριακή συναισθηματική ἔκφραση (ἐξωτερίκευση) συνοδεύονταν ἀπό μιά - τιμωρητική διάθεση τῆς παρεκτρέπομένης καὶ αιδόρμητης συμπεριφορᾶς δ) ἀνάλυση ὅσων συμβαίνουν στήν κοινότητα, στή διάρκεια συγκεντρώσεων τῶν ὄμάδων, ἀποβλέποντας στή σχηματοποίησή τους σέ ὁμαδική ψυχοθεραπεία ε) δυνατότητα ἀξιοποίησης τῆς κοινωνικῆς ἐπανένταξης στη συνέλευση τῆς κοινότητας καὶ ζ) δημοκρατικές ἀρχές λειτουργίας. Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀρχῶν αὐτῶν (καὶ ἀλλων παρεμφερῶν) είχαν ἀμεση ἀντανάκλαση καὶ στίς λειτουργίες τῶν ὄμάδων μέσα στά πλαίσια μιᾶς Θ.Κ. καὶ σέ προέκταση στή διαδικασία τῶν θεραπευτικῶν παροχῶν. Ἡ συνέχεια βέβαια, σπως ἀνάγλυφα ἀπεικονίζεται στή σύγχρονη μορφή τῆς θυμίζει τή γνωστή ιστορία τῆς ψήφισης ἐνός συντάγματος καὶ τῆς ἀνάγκης τροποποίησής του μέ μερικά ἀντισυνταγματικά νομοσχέδια. Στήν προκειμένη περίπτωση ἡ ἐφεύρεση θά ἀκούει στό ὄνομα ἐσωτερικός κανονισμός ὑπό τήν ἀμεσον ἐπίβλεψην τῆς ιδεολογικῆς καθαρότητας, καὶ σύμφωνα μέ τούς θεραπευτικούς στόχους καὶ φυσικά τῆς ἰδιαίτερητας (ἐπιλογῆς) τῶν ἀσθενῶν.

Τά φινωρία τῆς Ὀμαδικῆς ψυχοθεραπείας θά ἔχουν τό λόγο πλέον σάν νέες θεραπείες (ἀσχετα ἄν ἔχει γίνει συνήθεια πώς τίς πιό πολλές φορές κάτι «νέο» ἔρχεται νά καλύψει ἔνα κενό πού δέν ὑπάρχει!). Βασική ἀντιδιαστολή τους μέ τίς παραδοσιακές θεραπείες είναι ὅτι οἱ τελευταίες περιορίζονται στό νά διευκρινήσουν - ἀποκαλύψουν κατάλληλα, ἀσυμβίβαστα καὶ καταπνικτικά συναισθήματα ἐνῶ οἱ νέες προσπαθοῦν νά δυναμώσουν καὶ ν' ἀποκατατήσουν καὶ νά ἐπανέξουν τήν ἰκανότητα τοῦ ἀτόμου γιά συναισθηση. Ἡ οἱ παραδοσιακές ἀρκούνται στόν προσδιορισμό συναισθημάτων στό παρόν καὶ στό σχηματισμό ἐπεισοδίων τοῦ παρελθόντος, ἡ ἐσωτερικέυση καὶ ἡ συνειδητότητα στίς νέες ὑποκινοῦνται ἀπό τήν ἔμφαση στήν πράξη (πρακτική). «Ἐτσι οἱ νέες θεραπείες φαίνονται ίδιαίτερα ἀποτελεσματικές στίς ὄμάδες. Συνεκτικότητα, συντροφικότητα, ἐλεγχος συμπεριφορᾶς, σπάσιμο τῆς χαρακτηρολογικῆς θωράκισης, γένεση ισχυρῶν συναισθημάτων, ἀναδρομική αὔξηση τῆς ἰκανότητας γιά ἀντίσταση, ἐξομάλυνση τῶν διαπρωτικῶν ἐπιδράσεων, συμπλήρωση τῆς προσωπικῆς ἀνάπτυξης, ἀνεύρεση τοῦ χαμένου ἑαυτοῦ (sic), τοῦ νοήματος τῆς

ζωῆς κ.ά., δυντιπροσωπεύονταν μερικούς διά τούς θεραπευτικούς στόχους, πού σάν θεραπείες ἐκπροσωπούνται ἀπό τό ψυχόδραμα, τό encounter (σάν εἰδικός δρος), τό ρόλοφυγκ, ή βιο-ένεργητική, ή Γκέσταλτ-θεραπεία, ἡ πρωτογενής θεραπεία... μέχρι τίς τελευταίες ἐντυπωσιακές παραφύδεις τῶν «όμαδικῶν μαραθώνιων», τοῦ συλλογικοῦ γικοῦ ὑπνωτισμοῦ», τοῦ «ὑποχρεωτικοῦ όμαδικοῦ ἔρωτα»... Ὁ κατάλογος είναι πολύ μακρύς καὶ οἱ «ὑποσχέσεις» προσκλήσεις γιά τούς λογῆς «ἀσθενεῖς-πιστούς» ίδιαίτερα προκλητικές. Ἡν δέν σᾶς λείπει ἡ δρεξη...

Κανονισμός: ἡ πολιτική τῆς ἐπιβίωσης.

Ἄναμφισβήτητα δέν υπάρχει - καὶ δέν μπορεῖ νά υπάρξει - ἕνα κοινά ἀποδεκτό πρότυπο μεθόδευσης καὶ δργάνωσης τῆς λειτουργικότητας μιᾶς ὄμάδας ἐμπειρίας. Δέν ἔχουν λείψει ὅμως οἱ κατά καιρούς προσπάθειες γιά κάποια συγκεκριμενοποίηση μερικῶν περισσότερο ἡ λιγύτερο ἐμφανῶν καὶ μή κανόνων-βάσεων, πού ἄν καὶ δέν ἀναφέρονται σέ συγκεκριμένα πλαίσια νά ἐπιχειροῦν ώστόσο νά τά προσδιορίσουν. Ἡ σταχυολόγηση πού ἀκολουθεῖ προσπαθεῖ στό ἐλάχιστο νά θίξει πώς πίσω ἀπό τή μάσκα τῆς προοδευτικότητας, τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατοποίησης, οἱ βασικές δεοντολογικές ἀρχές - τεχνικές τῆς ἔξουσίας - δχι μόνο ἐξακολούθων νά ύπαρχουν ἀλλά καὶ ἐπιβάλλονται ἀμεσα παραλλάσσοντας τίς διαφορές. Ἡ ἔξουσία τοῦ γιατροῦ-θεραπευτή ἐξακοντίζεται στήν ἔξουσία τῆς «όμάδας», ἐνῶ ἀντικαθίσταται ὁ ρόλος τοῦ εἰδικοῦ ἀπό τήν κεντρική πλέον σχέση - συνθήκη τοῦ «ἀρχηγοῦ». Ἀσφαλιστική δικλείδα η μαζική ὑποβολή τῆς ταυτόποίησης μέ τίς «σωστές» ἀξίες πού ἐκπροσωπεῖ ἡ ὄμάδα καὶ ἡ per sec ἐσωτερίκευση - ἀφομοίωση τοῦ νέου ρόλου μέλουστης ὄμάδας, ἀποκαλύπτοντας τήν τεχνοκρατίας τῆς θεραπείας.. καθὼς ἡ τελευταία ἀνακλύπτει ἐκ νέου τήν πολιτική της χωρίς νά χάσει τήν ιδεολογία της... Θά πρέπει ἀκόμη νά παρατηρήσουμε ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπό ὅλους τούς «κανόνες» ἀναφέρονται καὶ ἐλέγχονται στήν ὄμάδα δταν προκύπτει ἡ ὄμάγκη ἀπό τίς σχέσεις ἀλληλεπίδρασης τῶν μελῶν πρός τήν ὄμάδα καὶ μεταξύ τους, ἀλλιώς ἀφήνονται νά ύπονοοῦνται. Φαίνεται πώς η «πίστη» ἔχει πάντα ἀνάγκη ἀπό «προστασία».

1. Ἡ ὄμάδα πρέπει νά μείνει συγκεντρωμένη καὶ νά μή διαλινθεῖ μέχρις ὅταν φτάσει ὁ προκαθωρισμένος χρόνος.

2. Δέν πρέπει νά σχηματίζονται ύποδιάδες.

3. Νά είσαι όσο πιό είλικρινής γίνεται – συγκατάξου μέ τά αλλα μέλη - μή δίνεις συμβουλές καί / η μήν κάνεις κήρυγμα γιά ανεση.

4. Προσαρμόσου στίς άπαιτήσεις τῆς στιγμῆς – νά μήν σ' ἐνδιαφέρει ή ιστορία τῆς ζωῆς σου.

5. Δώσε έμφαση στά συναισθήματά σου παρά στίς ίδες σου (παρά στό μιαλόδιογική).

6. Είσαι άπολυτα υπεύθυνος γιά νά πάρεις από τή συγκέντρωση τῆς όμάδας αύτό πού θέλεις.

7. Προσπάθησε νά έκφρασεις αύτό πού φοβάσαι πιό πολύ νά κάνεις.

8. Κράτα ότι συμβαίνει στήν όμάδα (διαδίδεται), άκρος άπόρρητο.

9. Ή άσπιρινή δέν συνιστάται – είναι προτιμότερο νά προσπαθεῖς ν' άνακλύπτεις τά συναισθήματα καί τίς συγκρούσεις πού βρίσκονται πίσω από τούς πονοκεφάλους σου.

10. Τό κάπνισμα δέν συνιστάται. Φαγητό, ποτό καί καφές άπαγορεύονται.

11. Προσπάθησε νά βρεις καί νά έλέγξεις τά κίνητρα πού βρίσκονται πίσω από τίς έρωτήσεις σου.

12. Έντόπισε τά συναισθήματα καί τή σημασία τους πού έχεις κρυμένα ὅταν λές «δέν ξέρω». Νά λές «δέν θέλω» καί δχι «δέν μπορώ».

13. «Οποτε μπορεῖς νά έκφραζεσαι σωματικά, παρά λεκτικά.

14. Περιόρισε τήν έπιθετικότητά σου στά λόγια.

15. Οι ειδικές τεχνικές είναι θέμα άρχηγου καί είναι γιά νά χρησιμοποιούνται μόνο άραμα.

16. Νά κάθεσαι καί νά στέκεσαι σέ θέσεις, ἔτοι πού νά γίνεσαι εύπρόσιτος στούς αλλους καί οι αλλοι από σένα.

όμαδα έμπειριας: ένα πρόγραμμα τοπικής έξουσίας

Η παρουσίαση τῆς διαδικασίας τῆς είσαγωγῆς σέ μια άντιπροσωπευτική συνάντηση μᾶς όμάδας θεραπείας, δίνει άναγλυφα πιστεύοντα, τήν εικόνα τοῦ αισθησικευτρισμού, έννοιας κυριαρχης γιά τή φιλοσοφία τῶν διαδικῶν ψυχοθεραπεῶν.

Στήν άρχική συγκέντρωση παίρνει μέρος δόλο τό προσωπικό καί τά μέλη (άσθενεῖς). Σκοπός της είναι νά είσαγαγει τά μέλη καί νά τούς παρουσιάσει τό είδος τῶν «παιχνιδῶν έπικοινωνίας» καί τίς άσκήσεις στίς όποιες πρόκειται νά λάβουν μέρος, νά τούς προετοιμάσει γιά τίς τυχόν έντονες συναισθηματικές έμπειρίες τους καί νά τούς

βοηθήσει νά αισθάνονται πιό άνετα κατά τή στενή ἐπαφή τους δένας μέ τόν αλλο. Οι «άρχηγοι» άρχιζουν, καθοδηγώντας τό άκροατηρίο στίς άσκήσεις πού χρειάζονται συγκεντρωτική άναπνοη, καθώς έπισης καί προσεκτική άκροατηρίκη προσοχή στίς έσωτερες σωματικές καί συναισθηματικές έμπειριες. Έπομενη άσκηση τό «blind miling» πού άπαιτει από τά άτομα νά γν-ρίζουν γύρω στό δωμάτιο μέ τά μάτια κλειστά καί νά έχουν όποιαδήποτε μή λεκτική έπαφή θέλουν μέ όποιονδήποτε τυχαίνει ν' άγγιζουν καί τό «face touching» ὅπου δέ καθένας διαλέγει ένα παρτενάρι καί προσπαθεῖ από εύθειας μέ τήν οράση καί τήν άφη τοῦ προσώπου τοῦ άλλου νά σχηματίσει μιά ξεχωριστή έντύπωση - εικόνα γι' αύτόν. Κατόπιν, ζητείται από τό άκροατηρίο νά χωριστούν σέ μικρότερες όμάδες πού μέ την καθοδήγηση διάφορων «άρχηγῶν» σέ μια σειρά από άσκήσεις βοηθάται ή βαθύτερη έπαφή τῶν μελῶν μεταξύ τους. Γιά παράδειγμα, τά γκρούπ είσαγονται σ' ένα παιχνίδι φαντασίας, στό όποιο κάθε άτομο φαντάζεται ποιό μέρος τοῦ κορμοῦ του θά κάλυπτε ένστικτωδῶς ὃν δέ φοροῦσε ροῦχα. Άργοτέρα «τοποθετεῖ» αύτό τό μέρος τοῦ σώματός του σέ μια φαντασική άδεια καρέκλα καί μ' ένα τρόπο Gestalt - θεραπείας, άνοιγει διάλογο μ' αύτό, ένω τό άπολοιο γκρούπ παρακολουθεῖ. (π.χ. μιά γυναίκα μπορεῖ νά ρωτήσει τό στήθος τῆς γιατί είναι τόσο μικρό. Καί ν' άπαντησει ή ίδια έκ μέρους τοῦ στήθους τῆς: «γιατί δέν σου δέξει κάτι μεγαλύτερο» ...κι ούτω καθ' έξης.

Πολλές φορές μικροομάδες σχηματίζόμενες από μέλη τοῦ προσωπικοῦ χρησιμοποιούνται γιά νά έπιδείξουν διάφορες τεχνικές τῆς όμαδικης ψυχοθεραπείας ή καί νά παράσχουν μιά σύντομη θεραπευτική έμπειρια σέ μεγάλα γκρούπ πού συναντιώνται γιά μιά μικρή χρονική περίοδο. Στή συνέχεια τά μέλη τῆς άρχικης συγκέντρωσης (άν είναι πολλά) χωρίζονται σέ μικρά γκρούπ, τῶν 10 άτομων πού θά άποτελοῦν τόν πρωταρχικό φορέα γιά τίς έκάστοτε θεραπευτικές συναντήσεις-έμπειρίες τοῦ κάθε μετέχοντα-μέλους, κάτω από τή διεύθυνση ένός «άρχηγού». Στήν άρχηγή, ο χρόνος διατίθεται σέ ειδικές τεχνικές ή μεθόδους άσκησης, π.χ. κινήσεις-έκφραση σώματος, graphics, γιόγκα. Άπο τά έπομενα «θέματα» καί πλέον συστατικό είναι τής έπαφής-τριβής μέ τόν κόσμο τῆς φύσης πού μέσω τής γνωστής σάν «Blind walk» άσκησης. Αύτή άπαιτει από τό άτομο νά δέσει τά μάτια του καί νά άφετει στήν καθοδήγηση γύρω-γύρω στούς κήπους ή στά προαύλια από τό παρτενάρι του, πού θά τοῦ παρουσιάζει πολλά άντικείμενα τῆς φύσης μέ παντομίμες τής άφης, τής γεύσης καί τής μυρουδιᾶς, έτοι μέστε νά μήν χρησιμοποιεῖ λέξεις. Κατόπιν οι ρόλοι άντιστρέφονται καί

ή άσκηση έπαναλαμβάνεται. Σκοπός τους είναι νά μάθει τό μέλος νά έπαφίεται στόν αλλο άναμειγνύοντας τήν αισθησιακή διάσταση (μᾶς ή περισσότερων αισθήσεων). Ή γενική εισαγωγή στήν έμπειρια έχει σά στόχο μιά άπρογραμμάτιστη άναπτυξή τῆς πι ισωπικότητας τοῦ άτομου. Ή έμφαση τοποθετεῖται στίς άτομικές δυνατότητες γιά έπεκταση τής συνειδητής έπιγνωσης σέ σχέση μέ τίς διαστάσεις του πού είναι άπειρες στόν άριθμο καί έπισης στήν δικιά του άπευθυνότητα νά διαλέξει ποιά από τίς διαστάσεις είναι πιό άποτελεσματική καί σημαντική γι αύτόν. Οι περισσότεροι από τούς έκφραστές τῆς Encounter θεραπείας πιστεύουν ότι ό σύγχρονος Αυτικός άνθρωπος έχει άποαναπτύξει τίς διανοητικές του ίκανότητες σέ βάρος τῶν έμπειρων μέ τό κορμί του καί τίς αισθήσεις, δίνοντας ύπερμετρη σπουδαιότητα σ' αύτές τίς δύο. Άπο τή στιγμή πού θ' άποκατασταθεῖ ή προσήλωση καί ή έπαφή μέ τόν έσωτερικό μας κόσμο θά δυναμώσει σημαντικά οι πιθανότητες νά νοιώσουμε, νά ζήσουμε, νά πετύχουμε έμπειριες πού περιγράφονται ποικιλοτρόπως σάν «στατες», «μυστικιστικές» «ύπερβατολογικές» αύξανονται συνεχώς. Κι έδω θά πρέπει νά σημειωθεῖ τά διάφορα είδη έμπειριας, όχι μόνο άποβοηθούνται άλλα ύποκινούνται κι έλεγχονται σάν ίδιατερα σημαντικά γιά νά έκφραστον στό άποκορύφωμά τους. Ή φύση καί ή ποικιλία τῶν «καταστάσων» έκαρταται από τό θεραπευτικό στόχο, τίς «τεχνικές» πού χρησιμοποιήθηκαν, τή θέση τῶν άλλων μελῶν πρός καί κατά τή διαδικασία καί φυσικά από τή γενικώτερη φιλοσοφοθεραπεία τῆς ψυχοθεραπευτικής σχολῆς.

.....
«...Είμαστε έδω γιατί δέν άπρχει άλλο καταφύγιο, έκτος από τούς έαντούς μας. Μέχρις ότου είναι πρόσωπο μπορέσει ν' άντιμετωπίσει τόν έαντο του μέ τά μάτια καί τίς καρδιές τῶν άλλων, θά πρέπει συνέχεια νά προσπαθεῖ. Ήως ότου καταφέρει νά φανερώσει τά μυστικάτου, δέν θά θεωρεῖται δσφαλῶς γιά τούς ύπόλοιπους. Ήσο θά φοβήται νά γίνει γνωστός, δέν θά γνωρίζει τόν έαντο του, ούτε κανέναν άλλον - θάναι δολομόναχος.

Πού άλλον έκτος από αύτό τό κοινό μας έδαφος μπορούμε νά βροῦμε ένα τέτοιο καθρέφτη; Ήδη, μαζί μέ άλλους, κάθε πρόσωπο θά έμφανιστει έπι τέλους καθαρό μέ τόν έαντο του ή ένας νάνος στούς φόβους του, άλλα σάν ένας άνθρωπος - μέρος τοῦ συνόλου, μέ τό μεριδιό του στόν σκοπό.

Σ' αύτό τό έδαφος, όχι άλλο μοναχοί, σπως στό θάνατο, άλλα ζωντανοί στούς έαντούς μας καί στούς άλλους...

(PhoenixHouse, έσ. δελτίο 74)

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Η Κοινοτική Ψυχιατρική έτεινε κάποτε νά θεωρηθεῖ σάν τό άποτελεσματικότερο φάρμακο στή νοσολογία τῶν ψυχιατρικῶν θεσμῶν. Τά μηνύματα τῆς δεκαετίας τοῦ '60, τόσο άπό κίνηση τῶν Θεραπευτικῶν Κοινοτήτων στίς δυό πλευρές τοῦ 'Ατλαντικοῦ, όσο καί -μερικά- Δπό τό άντιψυχιατρικό κίνημα στήν Ιταλία, είχαν σέ τεράστια κλίμακα έρμηνευθεῖ σάν ό πλέον ἀμεσος καί οὐσιαστικός τρόπος ύπερβασης κι ἐπίλυσης τῶν ψυχιατρικῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στό κυνήγι τῆς ἔξουσίας καί τό κυνήγι τοῦ κρυμμένου θησαυροῦ. Σήμερα καί προϊόνσης τῆς παραφιλογίας τῶν τελευταίων χρόνων ή Κοινοτικοψυχιατρικολογία παρουσιάζει αὐξημένο ἐνδιαφέρον καθώς μέ διάφορους τρόπους ή προβληματική τῆς Θεραπευτικῆς Κοινότητας ἀπειλεῖ τούς μακροχρόνιους ἐφησυχασμούς τῆς συγκεντρωτικῆς (ἀσυλιακῆς), παραδοσιακῆς ἀντίληψης γιά τή ψυχιατρική. Τά δύο παρατίθεμενα κείμενα τοῦ «πρωτοανανήψαντα» Στεφανή καθώς καί οἱ διάφορες ἀνάλογες «ἐκτιμήσεις» πού περιστασιακά ἀνακοινώθηκαν στά πλαίσια τοῦ πρόσφατου 9ου Νευροψυχιατρικοῦ συνέδριου δίνουν κάθε δικαιώμα στή ψυχιατρική νά πανηγυρίζει γιά τήν ἐπιτυχία τῆς νά συμπεριληφθεῖ στό νέο-φιλελέύθερο φάσμα τῶν ἀντιλήψεων καί ἀπαιτήσεων τῆς ΕΟΚουλτούρας καί τῶν ἀνάλογων ἐκσυγχρονιστικῶν ύποσχέσεων πού τή συνοδεύουν. «Ἐτοι βλέπουμε γι' ἄλλη μιά φορά νά ἀποσαφηνίζεται ὁ τρόπος καί ή δυνατότητα τῆς ιατρικῆς θεσμολογίας νά ἀσκεῖ πολιτικό ἔλεγχο κι ἐπιρροή στίς δημόσιες πλευρές τῆς ὅσο ἀκόμη καί ή ἐξόφθαλμη οἰκειοποίηση ἀπό τή Κρατική ἔξουσία τῶν προοπτικῶν πού φαίνεται ν' ἀνοίγει ή νέα γλώσσα στό χῶρο τῆς ψυχοθεραπείας. «Ἔχουν, κατά καιρούς, ἐπισημανθεῖ ἀπό πολλούς τόσο ή λογική τῶν τεχνικῶν τοῦ προσεταιρισμοῦ καί τῆς «ἀφρομοίωσης» ἀπό μέρους τοῦ Κράτους όσο καί ή ἀνάλογη ἔντεχνη χρησιμοποίηση τῶν μέσων γιά τήν διαφήμιση καί τή προβολή τους.

Ἀποτελεῖ πλέον κοινό μυστικό ὅτι τόσο οἱ «προβλεπόμενες» ἐσωτερικές μεταρρυθμιστικές διαδικασίες όσο καί ή πολυδιαφημιζόμενη πολυπραγμοσύνη τῶν «οἰκούντων» δέν ἀποτελοῦν παρά ἐπιφαινόμενα τῶν

κυρίαρχων παραγόντων πού δροῦν στίς ὑποδομές τῆς κοινωνικῆς διάρθρωσης καί πού οἱ κατά καιρούς, κοινωνικές, οἰκονομικές, πολιτιστικές καί πολιτικές αἵτιες ἐνεργοποιοῦν τίς ἀνάγκες γιά βελτίωση καί τροποποίηση τῶν ὑπαρχουσῶν συνθηκῶν. «Ἄλλωστε στά πλαίσια τῶν γνωστῶν συνταγματικῶν ἔξουσιών, τό Κράτος ἐλέγχει ἀμεσα τά ὡφέλη τῶν «προτάσεων», πρίν ἀποφασίσει γιά τήν ἀνάληψη οὐσιαστικῶν μέτρων κοινωνικῆς πρόνοιας καί παραχωρήσει στίς ἀντίστοιχες νομοθετικές ἐφαρμογές. Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως, παραμένει ἰδιαίτερα ἐνθαρρυντικό τό γεγονός -ἐν ὅψει μάλιστα τῆς πολιθρύλητης «ἄλλαγῆς»- νά βλέπουμε ἐπιτέλους τό νέο-δημοκρατικό διαφωτισμό νά ὁμολογεῖ καί νά ἐπισημαίνει: 1) τήν ἀλλαγή τῆς στάσης καί τῆς νοοτροπίας τοῦ νεοέλληνα σχετικά μέ τήν ἔννοια τῆς ψυχικῆς ἀσθένειας 2) τήν αὔξηση τοῦ ἐνδιαφέροντός του γιά τή ψυχική του (!) ὑγεία 3) τήν καθ' ὄλοκληρίαν ἀποδομητική ἀτμόσφαιρα τῶν 'Ασυλιακῶν Ψυχιατρείων 4) τή τεράστια πρόσδο ο στό τομέα τῆς Ψυχοφαρμακολογίας, ώστε νά είναι δυνατή ή διαμονή ἀσθενῶν ἔξω ἀπό τό ψυχιατρείο 5) τή φιλελευθεροποίηση τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς (βλέπε λογική ἥπιου πολιτικοῦ κλίματος) ἀπαραίτητο συστατικό τοῦ πρόγραμματος ψυχιατρικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ 'Ελληνα... 6) τίς καινούριες ἀντιλήψεις σχετικά μέ τήν αἴτιολογία καί τή φύση τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν καί 7) κυρίως τίς καινούριες (sic) ἀντιλήψεις σχετικά μέ τά δικαιώματα (!!) τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων καί τή κοινωνική εὐθύνη ἀπέναντί των. Θά ἡταν σίγουρα μεγάλη ἀφέλεια ν' ἀποδεχτοῦμε ἀπλά αὐτή τή φιλολογία ἐναισθητοποίησης τῆς κοινῆς γνώμης καί νά περιοριστοῦμε στή λογική τῆς ἀναμόρφωσης τῶν πλαισίων τῶν θεραπευτικῶν παροχῶν. Η ἐμμονή καί οἱ τυμπανοκρουσίες γιά μιά ἀνανέωση τῶν ψυχιατρικῶν θεσμῶν ἐνῶ καλλιεργεῖ μιά τεχνητή ἀνανέωση τοῦ κοινωνικοῦ ρόλου τῆς ψυχιατρικῆς, ἀφήνει ἀνεπηρέαστη τή πολιτική οὐσία τοῦ ἔλεγχου τῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς. Ο ψυχιατρικός πατερναλισμός γνωρίζει πολύ καλά πῶς νά πυροδοτεῖ τίς ψευδαίσθησεις τῆς ἀλλαγῆς, διατηρώντας τή ταύτιση ἀνάμεσα στήν ιατρική καί κοινωνική ἔξουσία,

ἀνάμεσα στή «μοντέρνα θεραπεία» καί τίς κατευθυνόμενες νόρμες συμπεριφορᾶς, στή θεωρία καί στούς σπεσιαλίστες τοῦ είδους, διαγράφοντας τίς προοπτικές μιᾶς περισσότερο πολιτισμένης κι ἐκλεπτυσμένης χειραγώησης.

Οἱ προοπτικές μιᾶς χρήσιμης μά καί ἀκίνδυνης συνάμα προοδευτικότητας -ἐπακόλουθο ἐνός ἀναγκαίου ίδεολογικοῦ ἐκμοντερνισμοῦ- καί ή προτεινόμενη γεωγραφική διεύρυνση τῶν δικαιοδοσιῶν τῆς ψυχιατρικῆς, δέν φαίνεται εύκολα πραγματοποιήσιμη. Καί σ' αὐτό δέν φαίνεται νά συνηγοροῦν μόνο, ή κατά βούληση ὄφθαλμοσκόπηση τοῦ γραφειοκρατικοῦ ὑδροκεφαλισμοῦ -ή παρουσία τῆς γραφειοκρατικῆς λογικῆς στό πρόγραμμα τοῦ Στεφανή είναι σχεδόν ἀπόλυτη- καί ή μειωμένη αἰσιοδοξία τῶν κρατούντων γιά μελλοντικές πολιτικές ἐκφάσεις ἀλλά καί αὐτή ή καθυστερημένη καί κακέκτυπη ἀντιγραφή τῶν εὐρωπαϊκῶν συνταγῶν ὅσο καί ή ἐντυπωσιακή καθυστέρηση τῆς ἐφαρμογῆς κι ἐξέλιξης τοῦ προγράμματος γιά τό Κοινοτικό Κέντρο (ΚΚΨ).

΄Απ' ὅτι ἔρουμε ὁ Βύρωνας ἀποτελοῦσε τό πρώτο στάδιο μιᾶς πειραματικῆς διαδικασίας καί τό ζεκίνημα είχε προσδιοριστεῖ ἀρχικά γιά τό φθινόπωρο τοῦ '78. Μιά ἀνάγνωση ὅμως τῆς τότε ἀνακοίνωσης τῆς ὅμιλας Στεφανή φαίνεται νά διαφέρει ἀπό τή σημερινή μόνο στό εύσυνειδότο ἐμπλουτισμό τῶν διαφόρων μεταβλητῶν μέ περισσότερες λέξεις. «Οσο γιά τόν ἀντίστοιχα προβλεπόμενο νομοθετικό ἐκσυγχρονισμό, ή συσταθεῖσα ἀπό ἑτῶν ἐπιτροπή -πάλι ὅπο τό Σταφανή- φαίνεται ἀποφασισμένη νά ἔχαντλησει μέ συσκέψεις καί παρασυσκέψεις τά χρονικά ὅρια περιμένοντας τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν. «Πλήρες φάσμα ψυχιατρικῶν ὑπηρεσιῶν -συμβολή στή ψυχιατρική πρόληψη - προαγωγή τῆς ψυχικῆς ὑγείας...» νά μερικές ἀπό τίς ἐκφράσεις μιᾶς πολιτικῆς κουλτούρας τοῦ συμροῦ, πού χρόνια τώρα ἀναμασοῦνται ἀπό τούς ἐποχιακούς μωρηκασμούς τοῦ «προβληματικοῦ σκεπτικισμοῦ». «Ἐκφράσεις πού ὅχι μόνο ἀδιευκίνιστες παραμένονται μέσα ἀπό τίς προθέσεις τους ἀλλά καί πού ή παρερμηνεία τοὺς βρίσκει τίς ρίζες τῆς στήν εὐρεία ἐμπορευματοποίηση καί τό σύγχρονο καταναλωτισμό ψυχοπολιτικῶν, ψυχοκοινωνικῶν καί ψυχαναλωτικῶν ἐννοιῶν καί ἰδεῶν. Καί πού παράλληλα ὅμως, δέν παύουν ν' ἀποτελοῦν τή νέα πραγματικότητα τῶν προθέσεων γιά τό τρόπο δργάνωσης τῆς σύγχρονης ψυχιατρικῆς ἔξουσίας ὅπου φιλελέύθερες καί δημο-κρατικές ἐπιλογές συναθροίζονται σέ περισσότερο συγκεντρωτικά κι ἀποτελεσματικά «πλαίσια» ἀπό ἐκεῖνα πού ὑπῆρχαν στό παρελθόν.

Οἱ ἐκτιμήσεις καί οἱ προδιαγραφές τῆς ὅμιλας Στεφανή πειριορίζονται στό ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς διατιμήσης κι ἐκμετάλλευσης τῶν ἀξιῶν τοῦ ψυχιατρικοῦ προϊόντος, καθώς ή ἀνάλυση γιά τή λειτουργικότητα

τῶν παρεχόμενων ψυχιατρικῶν ὑπηρεσιῶν δέ πειθεὶ γιά τὴν οὐσία καὶ τὸ βάθος στὸ προσδιορισμό τῶν αἰτίων. Οἱ ἀναφορές στὴ κοινωνική τομεοποίηση, τῇ δημιουργίᾳ στελεχῶν, τὶς σύγχρονες ἀντιλήψεις καὶ τὸ αἴσθημα κοινωνικῆς εὐθύνης δέ μειώνουν οὕτε τὸν ὀρθολογικό ἐπεκτατισμό τῶν δικαιοδοσιῶν τῆς ψυχιατρικῆς ἔξουσίας οὕτε τὴν προβολή κατ' ἔξοχὴν γραφειοκρατικῶν φορέων οὕτε τὶς ἀδέσμενές ἔξουσίες μιᾶς διευθυντικῆς ἐλίτ. Πίσω ἀπό τὸ «χωνευτήρι τῆς συνθηματολογίας» δέν πανει νά κρύβεται ἡ πολιτική σκοπιμότητα καθὼς ἡ λειτουργικότητα τοῦ προτεινόμενου μοντέλου ἔξαντλεῖται στὶς μεταλλάξεις αἰσθητικῶν ποικιλιῶν γιά τὶς νέες «έφαρμοσμένες» ἐπιθυμίες κάτω ἀπό τὶς ἀμεσες ἀπαιτήσεις τοῦ Κράτους γιά νά διαφυλαχθεῖ καὶ νά διαιωνισθεῖ τὸ μοντέλο τῆς ψυχικῆς ὑγείας πού συμφέρει τὴν ἀναπαραγωγή τῶν θεσμοπροτύπων.

Ἡ καιροσκοπική προβολή τῆς «ἐπιστημολογίας» σά μαγικῆς καὶ ταυτόχρονα ρεαλιστικῆς εἰκόνας γιά τὴν ἀντιμετώπιση κοινωνικῶν προβλημάτων σ' ἔνα χῶρο πού ἀναμφισβήτητα νοσεῖ, μέ τὸ πρόσχημα μιᾶς ἀναγκαίας ἀναδιαρθρωσῆς τῶν κατεστημένων δομῶν φωτίζει ἔνα οὐσιαστικό μέρος τοῦ ὅλου προβλήματος. Σ' ἔνα σύστημα ἐλέγχου καὶ καταπίεσης μέ ἀμεσα κατευθύνομενες κοινωνικές δομές τὰ ὅρια τῆς εὐθύνης μιᾶς παρέμβασης τῆς Ψυχιατρικῆς καθορίζεται περισσότερο ἀπό τὶς πολιτικές σκοπιμότητες παρά ἀπό τὰ ιστορικά καὶ ἐπιστημονικά κριτήρια. Ἔτσι τὸ νά ἐπικροτήσεις τὴν ἀνάγκη ἔξαρθρωσῆς τοῦ ἀσυλιακοῦ μοντέλου, νά συμφωνήσεις -περισσότερο ἢ λιγότερο- μέ τὴ λογική τῆς «θεραπείας στὴ κοινότητα» ἢ νά ἀναγνωρίσεις ἀνεπιφύλακτα τὰ δικαιώματα τῶν «ψυχασθενῶν» τοποθετώντας τ' ὅλο ζήτημα σέ μια «προοδευτικώτερη» ἀντιληψη γιά τὸ σύστημα τῶν ψυχιατρικῶν παροχῶν ὅχι μόνο μεταθέτει γι' ἄλλη μιά φορά τὸ πρόβλημα ἀπό τὴν οὐσία στὰ ἐπιφαινόμενα, ἀλλά ἀποδεικνύει τὰ μηχανοποιημένα στερεότυπα μιᾶς κοινωνικῆς πολιτικῆς πού βασίζονται στὸ παιχνίδι τῶν συνεπάλληλων ἀναχρονισμῶν. Καὶ φυσικά οἱ οὐσιαστικές δομές τοῦ προβλήματος παραμένουν ἀνέγγιχτες, ὁ κορμός τῆς ψυχιατρικῆς ἰδεολογίας, τὸ κῦρος καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ «εἰδικοῦ», οἱ ἀλληλοσυγκρουόμενες ταυτότητες τῶν «ἐπιστημονικῶν» σχολίων, ἡ κατασταλτική χρησιμοποίηση τῆς «έτικέττας», ὁ παγιωμένος «προσαρμοστικός» χαρακτήρας τῶν θεραπευτικῶν τεχνικῶν, ἡ γενικώτερη κοινωνική διάσταση καὶ ὁ πολιτικός ρόλος τῆς ψυχιατρικῆς, ἡ «προϊόντα ψυχιατρικοποίηση» τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Δέν χρειάζεται ἴδιαίτερη ἐμβάθυνση γιά νά βρεθοῦν οἱ ἀναλογίες καὶ οἱ ἀμοιβαῖς διασυνδέσεις τῶν μεθόδων κοινωνικοῦ ἐλέγχου καὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ πλαισίου τῆς κοι-

νωνικῆς «ἀναπροσαρμογῆς».

Ἡ διαμόρφωση τῶν νομικῶν πλαισίων τῆς ἐνοχοποίησης καὶ τοῦ στιγματισμοῦ μέ τὴ παράλληλη ἐνιαία θεώρηση ψυχιατρικῶν καὶ ποινικῶν διατάξεων ὀδηγεῖ στὸ ἕκδηλο συμπέρασμα τῆς ἀναγκαιότητας ὅχι μόνο τῆς θεραπευτικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς «προληπτικῆς» παρέμβασης. Ἡ σταδιακά αὐξανόμενη συσχέτιση τῆς ιατρικῆς καὶ ἀστυνομικῆς ἔξουσίας, καταστάλαγμα τῶν σύγχρονων ἀντιληψῶν τοῦ Κράτους γιά τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὶς ἀτομικές ἐλευθερίες διαγράφεται ἀπειλητική, ἐκφράζοντας τὴν ὄριστηκή διάσταση ἀνάμεσα στὸ λόγο καὶ τὴ πραγματικότητα, τὴ πρόθεση καὶ τὰ γεγονότα, δημιουργεῖ παράλληλα τὰ στεγανά γιά τὴ νέα ἐνιαία κοινωνική ἔξουσία στὸ πρόσωπο τῆς πολιτικῆς ψυχιατρικῆς. Ἡ τελευταία θά στοχεύει ἀμεσα, μέ τοὺς κατάλληλους νομικούς χειρισμούς καὶ τὴν ἐνεργοποίηση εἰδικῶν διατάξεων, σὲ μιά ποιοτικά ἐκλεκτική καταστολή, ἀναγνωρίζοντας στὸν ἔαυτο τῆς τὶς ἐπιλογές γιά τὴ θεωρητική ὑπόσταση καὶ τὸ χαρακτήρα τῆς «κανονικότητας», προβάνοντας ταυτόχρο-

να στὴ χρησιμοποίηση κι ἐπιβολή τῶν νέων ψυχιατρικῶν μεθόδων σάν ἰδεολογικό ὅπλο.

«... Ἀποκεντρωθέτηση καὶ περιφερειοποίηση φαντάζουν σάν τὸ κυρίαρχο μοντέλο τῆς ψυχιατρικῆς ὄργανωσης. Ἡ ψυχιατρικοποίηση τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων παραμένει ὁ στόχος. Ἡ ἐμμεσότητα στὸν ἔλεγχο τῆς καθημερινῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς (παλιό ψυχιατρικό μοντέλο) μεταλλάσσεται σὲ ἀμεσότητα, μεταλλάσσοντας τοὺς σχετικούς θεσμούς. Μοντέρνοι ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι -δολοι πυροσβέστες ὄποιασδήποτε ἐκτροπῆς ἢ ρίξης στὰ θέρετρα τῆς ψυχικῆς ὑγεινῆς. Νοσοκομεῖα ἡμέρας, θεραπευτικές κοινότητες, κέντρα ἐργασιοθεραπείας, συμβουλευτικά κέντρα ψυχικῆς ὑγεινῆς κατά τομεῖς, μερικές εἰκόνες ἀπό τὸ ὀργανωτικό πανόραμα τῆς μοντέρνας ψυχιατρικῆς. Οἱ πύλες τῆς «χαμένης πολιτείας» ξανανοίγουν. Ἡ παράσταση ἀρχίζει. Ὁ ψυχίατρος σὲ κάθε σπίτι, τὸ σαβουάρ-βίβρ σύμφωνα μέ τὸ κατά ψυχίατρον εὐαγγέλιο, θά ἀποτελέσουν τὸ ὄλικό πανόραμα τῆς νέας ψυχιατρικῆς... Η ΤΡΕΛΛΑ, Μάης '80»

ΒΥΡΩΝΑΣ

KENTRO KOINOTIKΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ 17, 54—58, 1980

Πίδ συγκεκριμένα, οἱ στόχοι ἐνός Κ.Κ.Ψ.Υ. εἶναι οἱ ἀκόλουθοι :

1) Ἡ Πρωτογάγης πρόληψη, δηλαδὴ ὁ ἐλεγχός καὶ ἡ ἔξαλεψη δόλων ἔκεινων τῶν παραγόντων πού ἐνοχοποιοῦνται γιὰ τὴν ἐφάνιση μιᾶς ψυχικῆς διαταραχῆς. Ἡ πρόληψη στὸ στάδιο αὐτὸῦ ἔχει ὡς συνέπεια τὴν μείωση τοῦ ἀρίθμου τῶν νέων περιπτώσεων ψυχικῶν ἀρρώστων (incidence).

2) Ἡ Δευτερογάγης πρόληψη, ποὺ ισοδυναμεῖ μὲ τὴ μείωση τῆς ἐπικράτησης τῆς ψυχικῆς ἀρρώστειας, ποὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴ πρώιμη παραιομπή, διάγνωση καὶ ἀποτελεσματική θεραπεία τῶν ψυχικῶν ἀρρώστων.

3) Ἡ Τριτογάγης πρόληψη, δηλαδὴ ὁ πρόληψη τῶν ὑποτροπῶν στὸν ἀρρώστο καὶ τῶν μονίμων βλαβῶν πού ἐπέχονται, μὲ ἀντίστοιχη προσπάθεια τὴν κοινωνική καὶ ἐπαγγελματική ἀποκατάσταση τοῦ.

4) Ἡ μείωση τῶν ἀπορριπτικῶν τάσεων τῆς οἰκογένειας πρὸς τὸ ἀρρώστο μέλος.

5) Ἡ οικονομική ὀφέλεια γιὰ τὸ κοινωνικό σύνολο ἀπό τὴν ἀσκηση τῆς προληπτικῆς καὶ θεραπευτικῆς ψυχιατρικῆς σὲ κοινοτικό ἐπίπεδο.

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ

· Αποσπάσματα ἀπό τὰ ἄρθρα α) «Ψυχιατρική στὴν Κοινότητα» τῶν Μ. Μαδιανός, Κ. Στεφανῆς (περιοδικό «Ἐγκέφαλος», τεῦχος 2ο τοῦ 1980). β) «Διαπιστώσεις καὶ προοπτικές γιά τὴ περιφερειακή ἀνάπτυξη ὑπόσταση στὴν Κανονικής ύγειας» τῶν ίδιων, Στεφανῆ - Μαδιανό, (Ιατρική 38, 1980).

Ἐπιλογὴ τῆς Κοινότητας

Στὴ ΨΚΠΑ σχηματίσθηκε μιὰ διεπιστημονικὴ ἐπιτροπή γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τῆς κοινότητας, ποὺ ἐπρεπε νὰ παρουσιάζει τὰ παρακάτω κριτήρια :

α) Νάναι αὐτοτελής κοινότης μὲ Δημοτικές ἀρχές καὶ καθορισμένα δρία.

β) Νὰ γειτονεύει μὲ τὴν Ψυχιατρική Κλινική τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (Αιγινήτεο Νοσοκομεῖο).

γ) Νὰ ὑπάρχει ἑπαρκής ὑπόδομός Κοινοτικῶν Ιατρικῶν καὶ Κοινωνικῶν Υπηρεσιῶν.

δ) Νὰ διαμένει ἐκεῖ ὀριθμός πρώην ἀρρώστων ποὺ νοσηλεύθηκαν στὴν ΨΚΠΑ.

ε) Ὁ πληθυσμὸς τῆς νὰ είναι ὀντιπροσωπευτικός τῶν περιφερειακῶν δήμων τῆς ΕΠΠ καὶ ὁριθμητικά γύρω στὶς 100.000, ποὺ θεωρεῖται ὀριθμὸς ικανοποιητικὸς γιὰ νὰ ἔξυπνηρεθῇ ἀπό ένα ΚΚΨΥ, σύμφωνα μὲ τὶς προδιαγραφὲς τῆς Π.Ο.Υ.

Τελικά, ἐπιλέχτηκαν οἱ Δῆμοι τοῦ Βύρωνα καὶ τῆς Καισαριανῆς, ποὺ παρουσιάζουν δλα τὰ παραπόνων κρήτιρα (πλήθυσμὸς 77.000 κάτοικοι) καὶ τὸ κυριώτερο ἔνα ικανοποιητικὸ δίκτυο Ιατροκοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν (Παραρτήματα Ι.Κ.Α., Πολυίατρειο Υ.Κ.Υ., Ιατρεῖα Π.Ι.Κ.Π.Α., Ἀστικό Κέντρο Ε.Ο.Π., Ειδικό Σχολεῖο).

α) Πρωταρχικός σκοπός τών πρώτων 6 μηνών της λειτουργίας του ΚΚΨΥ είναι ή διεξαγωγή μιᾶς κοινωνιοψυχιατρικής μελέτης στη κοινότητα με σκοπό την διερεύνηση των κοινωνιοπολιτιστικών και δλλων παραμέτρων σε σχέση με τὸ ἐπίπεδο της Ψυχικής Ύγειας άντιπροσωπευτικού δείγματος της κοινότητας, καθώς και τῆς στάσης τοῦ κοινού ἀπέναντι στη ψυχική ὄρρωστεια και τὸν ψυχικὰ δρωστο.

β) Δημιουργία δικτύου παραπομπῶν ψυχιατρικῶν περιπτώσεων ἀπὸ τὶς διάφορες ιατροκοινωνικές ὑπηρεσίες, καθώς και δημιουργία ἑπαφῶν μὲ τὶς κοινοτικὲς ἀρχές, τὴν Ἑκκλησία, τὰ ἔχολεια καὶ τὶς δλλητοπικές ὄργανωσεις καὶ τὸ κοινό, γενικώτερα, μέσα στὰ πλαίσια ἑνημέρωσης - ἑκαπίδευσης τοῦ κοινοῦ πάνω στὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς Ύγειας καὶ στὴν ἐνέργη μυμετοχῆ τοὺς στὴ λειτουργία τοῦ ΚΚΨΥ (ὅμαδες Ἐθελοντῶν κ.λ.π.) (Σχῆμα II).

γ) Βαθμοίας ἔνταξης παροχῆς τῶν ψυχιατρικῶν υπηρεσιῶν, ποὺ τελικὰ θὰ περιλαμβάνουν τὶς παρακάτω ὑπηρεσίες (Σχῆμα III).

ι) Ἀτομική Ψυχιατρική Παρακολούθηση, ἑνηλίκων καὶ παιδιῶν (διάγνωση, φαρμακευτικὴ καὶ ὑποστροφικὴ ἀνάγνωση), στὶς τρισδιάστασια βάση (9 π.μ. ἔως 12 μ.). Ἐδῶ περιλαμβάνεται καὶ πρόγραμμα τῶν ἐπισκέψεων τῆς Ψυχιατρικῆς ὥμαδας (outreach program) στὰ πεπτικὰ ἀτόμων, δου ή ἐπίσκεψη κρίνεται ἀναγκαῖα.

ii) Εἰδικές θεραπείες, μετὰ ἀπὸ εἰδικὴ ἐπιλογὴ ὄρρωστων, σὲ καθορισμένο ὄρπιο (οἰκογενειακὴ) καὶ ὥμαδικὴ θεραπεία ἡ Κοινωνιοθεραπεία.

3) Καθημερινὸ Πρόγραμμα Ἐπανακοινωνικοποίησης (daycare program): Θὰ περιλαμβάνει 15–20 ὄρρωστους, κυρίως χρόνιους ψυχωσικούς, οἱ ὄποιοι καθημερίνουσι θὰ ἀπασχολοῦνται ἀπὸ ἓντα Ἀπασχολησιοθεραπευτὴ καὶ θὰ συμμετέχουν οἱ διάφορες θεραπευτικὲς ὥμαδες, στὰ πλαίσια τῆς Θεραπευτικῆς Κοινότητας (Therapeutic Community). Στὸ πρόγραμμα αὐτὸν θὰ παραπέμπονται δρωστοὶ ἀπὸ τὸ ίδιο τὸ ΚΚΨΥ (Ἀτομική ψυχιατρικὴ Παρακολούθηση) ἢ τὴν ψ.Κ.Π.Α. ἢ ἀπὸ τὶς ιατροκοινωνικὲς ὑπηρεσίες τῆς κοινότητας (Σχῆμα II).

Γενικότερα κριτήρια ἐπιλογῆς ὄρρωστων γιὰ τὰ εἰδικὰ καθημερινὰ προγράμματα:

α) Νὰ εἶναι κάτοικοι τῆς κοινότητας.

β) Νὰ εὑρίσκονται τὰ συμπτώματα τοὺς σὲ ὑφεση.

γ) Νὰ έχουν προβλήματα ἀπόκαταστασῆς τῆς ἐπανακοινωνικοποίησης.

δ) Νὰ ζοῦν μὲ δλλα ἀτομα (οἰκογένεια, συγγενεῖς, κ.λ.π.).

IV. Πρόγραμμα Προληπτικῆς Θεραπευτικῆς Αγωγῆς: Θὰ περιλαμβάνει ψυχωσικὰ ἀτομα ποὺ ἔχουν ἀπόκατασταθεῖ ἐπαγγελματικά, βρίσκονται δύμας κάτω ἀπὸ φαρμακευτική (κυρίως μείζονα νευροληπτικὰ παρατεταμένης δράσης) καὶ Ψυχιατρικὴ παρακολούθηση. Τὰ ἀτομα αὐτὰ θὰ συμμετέχουν μερικές ὥρες μιᾶς καθορισμένης ἡμέρας, κάθε 15–20 ἡμέρας, σὲ ποικίλες ψυχοθεραπευτικὲς ἑκδηλώσεις (Broad Spectrum Program), οἱ ὄποιες δροῦν ἔνιοιστικά στὴ προσπόθεια γιὰ κοινωνικὴ προσαρμογή.

V. Ὁργάνωση ἑστωτερικῶν ἑκπαιδευτικῶν μαθημάτων στὴ κοινωνικὴ κοινοτικὴ ψυχιατρική.

VI. Πρόγραμμα Κοινωνικῶν Δραστηριοτήτων: Περιλαμβάνει: τὴν ὄργάνωση κοινωνικῶν ἑκδηλώσεων (γιορτές, διαλέξεις), μὲ ἔμφαση στὴν ἐπιμόρφωση τοῦ κοινοῦ σὲ θέματα Ψυχικῆς Ύγειας, τὸ σχηματισμὸ ὥμαδων αὐτόβιοθεσίας, ὥμαδων γονέων καὶ συγγενῶν ἀτόμων παρακολουθουμένων στὸ ΚΚΨΥ καὶ δλλων ἔθελοντων καὶ τὴν ὄργάνωση Κοινωνικῆς Λέσχης (Social Club) ἀπὸ πρώτην ὄρρωστους.

VII. Ἀξιολόγηση τοῦ ἔργου τοῦ Κ.Κ.Ψ.Υ.: Η ἀξιολόγηση θὰ μᾶση δώσῃ πολύτιμες πληροφορίες πάνω στὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν διάφορων προγραμμάτων καὶ γενικότερα πάνω στὴ λειτουργία τοῦ ΚΚΨΥ. Θὰ ἀκολουθηθεῖ ἡ μεθοδολογία που την Wing, (1972), E. Gruenberg (1966).

Σύμφωνα μὲ τὴν ἐκθεση γιὰ τὴν Υγεία τοῦ Κ.Ε.Π.Ε ἡ χώρα μας ἔχει ἀνάγκη δημιουργίας ἑνὸς συνολικοῦ ὄρθιμοῦ 30 000 ψυχιατρικῶν κρεββατιῶν (3 πρὸς 1 000 κατοίκους), - κατεπειδὴ δύνας ὑπάρχει τὸ ἐνδεχόμενο νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ τόση ἀντηρεπωπότης τῶν ψυχικῶν παθήσεων μέσα στοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας μὲ περιφρασμένη μόνο χρήση. Ιδρυματικὴ θεραπεία, ἡ ἐκθεση θὰ υιοθετήσει σὰν ἀμεση ἀνάγκη γιὰ τὸ 1980 τὴ δημιουργία 5 000 νέων ψυχιατρικῶν κρεββατιῶν.

Η ἀκροβολία τοῦ κόλπου τοῦ χώρου ἰδρυσμοῦ αὐτῶν τῶν κρεββατιῶν περιέχει τὸν κίνδυνο ὄρκυμα μεγαλύτερου «ὑδροφεβαλμού» τῶν σημερινῶν τεράστιων Ψυχιατρικῶν. Η ὅρθολογικὴ ἀνάπτυξη νέων ψυχιατρικῶν κρεββατιῶν ίσως δὲν δικαιολογεῖ τόσο μεγάλο ὄρθιμο (5 000 κρεββατίο), αλλὰ μιὰ καλύτερη διαρθρώση καὶ λειτουργία τῶν ἡδη ὑπάρχουσαν μὲ τὴν προσθήση ἑνὸς αριθμοῦ τοῦ τούχου 1.185 νέων ψυχιατρικῶν κρεββατιῶν σὲ Γενικά Νοσοκομεῖα στὶς 9 Διοικητικὲς Περιφέρειες, ὅποια τὸ ποσό των 580 κρεββατίων προτείνεται νὰ ὑδρεύει τὸν Εὐρεία Περιοχὴ τῆς Πρωτεύουσας, ποὺ στη δεκαετία τοῦ 1980 προβλέπεται νὰ περιέχει 4 000 000 κατοίκων, δηλαδὴ τὸ 43% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ.

Οι πραγματικὲς ἀνάγκες γιὰ μέρα διάθεση ψυχιατρικῶν κρεββατίων στὴ χώρα μας δὲν είναι γνωστὲς μὲ τὶς παρούσες στατιστικὲς πληροφορίες. Αν δεχθούμενο μόνις

ζένα επόμενοιλογίας δεδομένα πάνω στὴν ἐπίπτωση τῆς ψυχικῆς ὄρρωστες, τότε προκύπτει ὅτι κάθε χρόνο 9 360 νέες ψυχιατρικὲς περιπτώσεις ἔχουν διάγνυση ἐνδυναμοκομείας νοσηλείας στὴ χώρα μας (Odegaard 1946, Linz καὶ Standley 1962, Kramer 1972, Dohrenwend 1974). Καθὼν νέο ψυχιατρικό κρεββάτιο σὲ ὅρθολογη χρήση τὸ ποσό θὰ πρέπει νὰ καλύπτει τὴν παρομοίη 12 ἀρρώστων περίπου τὸ χρόνο μὲ μέσο χρόνο νοσηλείας 30 πρεμιὲρων ποὺ θεωρεῖται ικανοποιητικὸ γιὰ τὶς περισσότερες, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς χρόνες, ψυχιατρικὲς περιπτώσεις. Ετοι τὸ 185 νέα κρεββάτια θὰ μποροῦν νὰ ἔχουν πρεμιέρων 14 220 στὸ τρίτο. Θὰ υπερκαλυπτοῦν δηλαδὴ τὶς ἀνάγκες γιὰ ψυχιατρικὴ νοσηλεία. Αποτελεῖσμα σύντησης τῆς πολιτικῆς θὰ είναι ἡ οιρηκωση σὲ αριθμὸ ὄρρωστων τῶν μεγάλων Δημόσιων Ψυχιατρείων, ποὺ έτσι θάχουν τὴν εύκαιρια νὰ ουσιώσουν ποικιλή τὴν στάθμη τῆς νοσηλευτικῆς τους υπηρεσίας σὲ χρόνιους ὄρρωστους ποὺ γιὰ πολλοὺς καὶ διαφορετικούς λόγους δὲν είναι κατορθωτὴ ἡ ἔξοδος τους ἀπὸ αὐτὰ.

Παράλληλα, προτείνεται ἡ ἀνάπτυξη Εξωτερικῶν Ψυχιατρικῶν Ιατρείων σὲ κάθε Γενικό Νοσοκομεῖο, κατάλληλα ἀπανδρωμένων μὲ ἀξεπέκειμένων πρωστοποίηση (Κοινωνικοὶ Λειτουργοί, Ψυχολόγοι, Ἐπικοινωνία, Ἀδελφες). Εξ ἀλλού προτείνεται ἡ ίδρυση νέων Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν σὲ πόλεις μὲ πληθυσμὸ πάνω ἀπὸ 80 000 νὰ συνδιαστοῦν υποχρεωτικά μὲ τὴν πορεία τῶν νεογέννητων μέσω της Εργαστηριακῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας πού θὰ λειτουργοῦν σύμφωνα μὲ τὶς πράξεις τῆς Προληπτικῆς Ψυχιατρικῆς καὶ ως Τμῆμα τοῦ γενικότερου ουσιώσουν ποικιλή τὴν προστάση τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας. Βασικὴ προϋποθέσει τῆς εύκαιρης συνεχεῖας τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας είναι ακόμα γενιονής διατήρηση τῶν περιπτώσεων σὲ κάθε χώρα καὶ λειτουργική κατέστασης τοῦ ψυχικὰ ὄρρωστου. Η μεταβοτικὴ περιοδοῦς θὰ πρέπει νὰ διαρκεῖση γιὰ νὰ καλύψουν διάτομα τὰ σταδιαὶ περιφρεκτικῆς ἀνάπτυξης τῶν νέων μετρητῶν μέσω της Εργαστηριακῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν περιφρεκτικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν Ψυχιατρικῶν Υπηρεσιῶν προκύπτει ἡ ἀνάγκη ἐπιλογῆς στὴν προστάση τῶν μεγάλων Δημόσιων Ψυχιατρείων σὲ πόλεις μὲ πληθυσμὸ πάνω ἀπὸ 80 000 νὰ συνδιαστοῦν υποχρεωτικά μὲ τὴν πορεία τῶν νεογέννητων μέσω της Εργαστηριακῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας πού θὰ λειτουργοῦν σύμφωνα μὲ τὶς πράξεις τῆς Προληπτικῆς Ψυχιατρικῆς καὶ ως Τμῆμα τοῦ γενικότερου ουσιώσουν ποικιλή τὴν προστάση τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας. Είναι ακόμα γενιονής διατήρηση τῆς περιπτώσεων σὲ κάθε χώρα καὶ λειτουργική κατέστασης τοῦ ψυχικὰ ὄρρωστου. Η μεταβοτικὴ περιοδοῦς θὰ πρέπει νὰ διαρκεῖση γιὰ νὰ καλύψουν διάτομα τὰ σταδιαὶ περιφρεκτικῆς ἀνάπτυξης τῶν νέων μετρητῶν μέσω της Εργαστηριακῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν περιφρεκτικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν Ψυχιατρικῶν Υπηρεσιῶν προκύπτει ἡ ἀνάγκη συντήρησης στὴν πορεία τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας. Είναι ακόμα γενιονής διατήρηση τῆς περιπτώσεων σὲ κάθε χώρα καὶ λειτουργική κατέστασης τοῦ ψυχικὰ ὄρρωστου. Η μεταβοτικὴ περιοδοῦς θὰ πρέπει νὰ διαρκεῖση γιὰ νὰ καλύψουν διάτομα τὰ σταδιαὶ περιφρεκτικῆς ἀνάπτυξης τῶν νέων μετρητῶν μέσω της Εργαστηριακῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν περιφρεκτικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν Ψυχιατρικῶν Υπηρεσιῶν προκύπτει ἡ ἀνάγκη συντήρησης στὴν πορεία τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν περιφρεκτικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν Ψυχιατρικῶν Υπηρεσιῶν προκύπτει ἡ ἀνάγκη συντήρησης στὴν πορεία τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν περιφρεκτικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν Ψυχιατρικῶν Υπηρεσιῶν προκύπτει ἡ ἀνάγκη συντήρησης στὴν πορεία τῆς Κοινωνικῆς Ψυχικῆς Ύγειας.

Θὰ πρέπει νὰ τονιζθεῖ ἡ σανακή τῆς συνεχούσης μετεκπαιδεύσεως γιὰ τὴν ἐνημέρωση διάλων τῶν Ψυχιατρών στὶς νεώτερες έποιησιες τοῦ κλάδου.

5. Δημιουργία μεταπτυχιακοῦ ἑκπαιδευτικοῦ προγράμματος στὴν Κοινωνική Ψυχιατρική, διότι θὰ ἔξειδικεύονται δοσι πρόκειται νὰ ἔργασθούν σὲ Κέντρα Κοινωνικῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας. Ενα τέτοιο πρόγραμμα μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπό τὶς Ψυχιατρικές Κλινικὲς τῶν Πανεπιστημίων σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους κλάδους.

6. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασική ἑκπαιδεύση τῶν Ψυχολόγων Νοσοκομεῖων καὶ Κοινωνικῶν Χειρουργών καὶ Ψυχολόγων Κλινικῶν την πρόστιμη στήριξη της Κοινωνικῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

7. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

8. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

9. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

10. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

11. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

12. Πανεπιστημιακὸ επίπεδο Βασικής ηεπιδημοτικής άνταξης τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

13. Δημιουργία όρων διαφοροποιημένης νοσηλείας στὰ υπόρχοντα Ψυχιατρικά Ιδρύματα μὲ τὴν ίδρυση την πρόστιμη στήριξη τῆς Ψυχιατρικῆς Ύγειας.

14. Δισχωρισμός τῶν Ειδικοτήτων Ψυχιατρικῆς – Neurolογίας μὲ παράλληλη σύγκριση τῶν ἑπαφῶν τῆς Ψυχιατρικῆς καὶ Ψυχοσωματικῆς Ιατρικῆς στὴ μεταπτυχιακὴ ιατρικὴ ἑκπαιδεύση. Εδῶ ἐπίσης

